

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22**

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina III • Broj 38 • 25. april 2014. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

KORISNO

Pоследnje kiše su dobrodošle posejanim usevima – kukuruzu, soji, suncokretu, a posebno šećernoj repi - tvrde stručnjaci i ohrabruju ratare koji misle da ovo vreme nije korisno za posejane useve. Prema navodima stručnjaka, problem sada mogu biti insekti koji napadaju voće, a na ratarskim kulturama nevolje prave lisne vaši, žitne pijavice, žitne stenice i krompirova zlatica. Takođe, promenljivo vreme sa čestim padavinama stvorilo je uslove za pojavu bolesti na voćarskim i ratarskim kulturama.

Foto: S. Lapčević

U OVOM BROJU

ZA REGRESIRANO GORIVO
I ĐUBRIVO:

**Podsticaji samo
uz fiskalni račun**

Strana 3.

U SREMSKOJ MITROVICI
GRAD POMAŽE PAORE:

**Krediti za setvu
i nabavku stoke**

Strana 4.

VELIKI RADNICI • U POSETI GAZDINSTVU RANKA POPOVIĆA

Obnoviti stari seljački duh

Srem potrebuje, možda i više od punih čardaka, stari domaćinski duh sremačkih sela i ponovno vezivanje za stare ljubavi, navike i mirise u kojima je skrivena istinska snaga paora između Save i Dunava.

Strana 11.

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

Прерко
fabrika natron vreća
tel: +381 22 639 096;

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 14. do 17. aprila 2014. godine

- ↑ Rast cene kukuruza
- ↑ Rast cene pšenice
- ✓ Dešavanja na svetskim berzama

MINISTAR DRAGAN GLAMOČIĆ:

Rano da se govori o šteti od poplava

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije prof. dr **Dragan Glamočić** obišao je u ponedjeljak poplavna područja u opštinama Prokuplje, Kruševac i Aleksinac i tom prilikom rekao da je „još uvek rano da se govori o šteti od poplava u Srbiji iako su mnoge opštine požurile da formiraju komisije za procenu štete kako bi od države dobile sredstva“.

Ministar Glamočić je rekao da će biti napravljena detaljna analiza kako bi se videlo da li je to što je napravilo problem u domenu lokalnih samouprava ili u domenu nekih javnih preduzeća jer „ne može samo da se očekuje nadoknada štete“. On je istakao da bi „bilo bolje da iz ove situacije izvučemo pouke i da u narednim godinama pokušamo da sprečimo slične scenarije, jer imamo loše primere iz prošlosti iz kojih ništa nismo naučili“, zaključio je on.

Mnogi požurili da od države dobiju sredstva zbog poplava

Ministar je podsetio da su pojedini poljoprivrednici očekivali da im država nadoknadi štetu za maline usled snega, iako je pre toga ministarstvo dalo bespovratna sredstva za osiguranje malina.

- Mnogi to tada nisu iskoristili i sada očekuju da im država to nadoknadi. To je nedogovorno očekivati. Moramo svi da povedemo računa i preuzmemo odgovornost za svoje odluke - dodao je Glamočić.

IZMENE ZAKONSKE REGULATIVE

Nova pravila za regresiranje goriva i đubriva

Ministarstvo poljoprivrede Srbije saopštilo je u utorak da radi na izmenama pravilnika o regresiranju goriva i đubriva kako bi svim registrovanim poljoprivrednim proizvođačima bilo omogućeno da dobiju te podsticaje.

Kako se navodi u saopštenju, tako će poljoprivrednici regres za gorivo moći da dobiju i na osnovu fakture i otpremnice umesto samo uz fiskalni račun, kako je sada predviđeno.

- Izmene i dopune Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava na regres za gorivo odnose se

davanje mogućnosti poljoprivrednim gazdinstvima da pravdanje u vezi nabavke goriva mogu ostvariti i na osnovu fakture i otpremnice, pored fiskalnog računa kako je predviđeno važećim pravilnikom. Ova mogućnost će biti dozvoljena gazdinstvima koja su gorivo nabavila i platila na osnovu fakture putem bezgotovinske uplate na tekući račun dobavljača.

Izmene i dopune Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava na regres za đubrivo odnose se na članove 1. i 3. Izmene u članu

1. odnose se na ostvarivanje prava registrovanih poljoprivrednih proizvođača na regres za sve vrste đubriva, umesto nabrojanih u pravilniku. Izmene u članu 3. odnose se na pravna lica, preduzetnike i fizička lica da osim originalnog fiskalnog računa mogu da podnose i fakture - račun i otpremnice kao dokaz za kupljeno đubrivo - navodi se u saopštenju Ministarstva poljoprivrede

U saopštenju se ne precizira u kojem roku će biti usvojene predložene izmene, već da se to očekuje nakon zakonske procedure.

APEL POLJOPRIVREDNICIMA

Osigurati useve

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Dragan Glamočić apelovao je na poljoprivrednike da osiguraju svoje zasade protiv suše, grada i drugih prirodnih nepogoda.

- Svake godine imamo neku vremensku nepogodu. Moramo biti spremni, a ne da se iznenadimo kada pada kiša, sneg ili nas pogodi suša i molimo Boga da nas nepogode zaobiđu - rekao je Glamočić nakon obilaska zasada malina u selu Trešnjevica kod Arilja, a prenosi Ministarstvo u saopštenju.

Prema njegovim rečima, Ministarstvo poljoprivrede će davati bespovratna sredstva u iznosu do 50 odsto za one koji osiguraju svoje zasade.

Ministar je istakao da je "šteta

Zasadi malina pod snegom

velika, ali nije onoliko koliko je istaknuto prvih dana nepogode“.

On je ranije u toku dana sa ministrom odbrane Nebojšom Rodićem obišao poplavljena područja u op-

štini Lučani gde je naglasio da se poplave ponavljaju već godinama zbog čega je neophodna reorganizacija javnih preduzeća.

S. P.

SREMSKA MITROVICA
IZ UNIJE POLJOPRIVREDNIKA

Evrodizel za 142 dinara

Iz Unije su poručili svojim članovima da izbegavaju kupovinu "gasnog ulja 01" kod manjih kompanija, jer se pokazalo da većina njih nema kvalitetnu ponudu, koju ne opravdava čak i niska cena

Unija poljoprivrednika, sa sedištem u Sremskoj Mitrovici, od 17. aprila, kao organizator, nudi evro dizel svojim i članovima drugih udruženja u Srbiji po ceni od 142 dinara po litri, što je trenutno i najniža cena uz dovoz do kupca, prenosi AgroSevis.

Zlatan Đurić, predsednik Unije kaže da mu je žao što su sa ovom ponudom kasno startovali, jer su čekali prodaju "gasnog ulja 01", a koje je skuplje od evro dizela koji nude.

- Regres za dizel gorivo, koji izdvaja Ministarstvo poljoprivrede - 3.000 dinara po hektaru, želimo da što bolje iskoristimo. Dizel koji naš dobavljač dovozi do domaćina prate svi neophodni dokumenti i fiskalni račun - kaže Đurić i dodaje da je najmanja količina u isporuci 5.000 litara, koju uglavnom poručuju tričetiri gazdinstva. Rok isporuke je 2-3 dana od momenta podnešene prijave.

- Odluka ministra Dragana Glamočića da se za regresiranje goriva

priznaju račun sa pumpi po našem izboru otvorila nam je mogućnost da dođemo do kvalitetnog i sa cenom povoljnog dizela. Zbog toga nudimo saradnju i drugim udruženjima u Srbiji da nam se jave i da iskoriste ovu pogodnost - istakao je Zlatan Đurić.

Prve prijave koje su evidentirali za nekoliko dana su 20.000 litara evro dizela za članove Unije. Iz Unije su poručili svojim članovima da izbegavaju kupovinu "gasnog ulja 01" kod manjih kompanija, jer se pokazalo da većina njih nema kvalitetnu ponudu, koju ne opravdava čak i niska cena.

Kako smo obavestili, Unija obezbeđuje dovoz dizela do krajnjeg kupca besplatno. Svaki domaćin dobija fiskalni račun od dobavljača, na osnovu koga se ostvaruje regres.

Udruženja i registrovana gazdinstva mogu se prijaviti za kupovinu na telefon: 022/639-435 ili 065/677-5937.

Izvor: AgroServis

BEOGRAD • PROF. DR MILADIN ŠEVARLIĆ:

Pametno o kontroli GMO soje

Profesor Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu Miladin Ševarlić izjavio je da je odluka Ministarstva poljoprivrede o detaljnoj kontroli useva soje i otkupa zbog sprečavanja gajenja genetski modifikovane soje (GMO) "najpametnija odluka Ministarstva u poslednjih 10 godina".

Ševarlić je agenciji Beta kazao da je odluka Ministarstva u duhu Deklaracije protiv GMO koju su usvojile skupštine 110 gradova i opština Srbije.

On je rekao da je to akcija koju treba pohvaliti jer je blagovremeno najavljena - pre setve soje i podrazumeva da će svi činovi od uzgajivača do onih koji otkupljuju soju za preradu biti kažnjeni ako budu uzgajali GMO soju.

- Odluka vrlo jasno signalizira da će se zasadi takve soje uništavati u toku vegetacije, a vlasnici takvih parcela prijavljivati radi preduzimanja zakonskih sankcija. Svi učesnici u lancu od proizvođača do prerađivača stavljaju se pred svršen čin da moraju da vode računa o zakonitosti poslovanja - kazao je Ševarlić.

On je kazao da je inspekcija do

Prof. dr Miladin Ševarlić

sada radila sporadično i da se do sada "prećutno tolerisao uzgoj i žetva takve GMO soje i uključivanje tih nekoliko hiljada tona GMO soje u lanac industrije stočne hrane i preko toga u ljudsku ishranu".

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede upozorilo je poljoprivrednike da je Zakonom o GMO iz 2009. godine u Srbiji zabranjen takav vid proizvodnje i prometa i da će posebne mere biti preduzete prilikom otkupa zrna soja, gde će znatnu odgovornost za kontrolu zrna imati skladištari i otkupljivači.

Izvor: Beta

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović • **UREDNIK IZDANJA:** Dragan Čosić
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić • **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 064/16-29-737
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr.; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Podsticaji samo uz „fiskalni račun“

- Sve je češći slučaj da poljoprivrednici uzimaju đubrivo preko zadruga koje ne izdaju fiskalne račune. Očekujemo da će uskoro i taj problem biti rešen i da će poljoprivrednici moći da prilože gotovinski umesto fiskalnog računa – kažu u Agenciji za ruralni razvoj u Indiji

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donelo je Pravilnik o uslovima, načinu i obrascu zahteva za ostvarivanje prava na regres za gorivo. Gorivo, u smislu ovog pravilnika, jeste evro dizel, odnosno dizel gorivo gasno ulje 0,1, koje se stavlja na tržište u skladu sa pravilnikom kojim se uređuju tehnički i drugi zahtevi za tečna goriva naftnog porekla. Pravo na korišćenje regresa za gorivo ima: pravno lice, preduzetnik i fizičko lice - nosilac komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstava, ako pored uslova propisanih zakonom kojim se uređuju podsticaji u poljoprivredi i ruralnom razvoju, u periodu od 1. januara do 15. novembra tekuće godine kupi gorivo za radove u poljoprivredi. Pojedini poljoprivrednici na teritoriji indijske opštine imaju nedoumice kada je reč o njihovim mogućnostima i pravima, te smo na ovu temu razgovarali sa **Biljanom Zec**, direktoricom Agencije za ruralni razvoj u Indiji.

- Izašao je novi Pravilnik kada

Biljana Zec

su u pitanju uslovi za ostvarivanje podsticaja za regresirano gorivo i mineralno đubrivo, tako da svi poljoprivrednici koji su u predviđenom roku obnovili svoje poljoprivredno gazdinstvo do 31. marta tekuće godine imaju pravo na podsticaje. Regres za kupljeno gorivo odobrava se u visini od 50 dinara po litru goriva, a najviše 3.000 dinara po hektaru - kaže Biljana i dodaje:

- Ono što je važno da naši poljoprivrednici znaju, jeste da imaju fiskalne račune i zajedno sa zahtevom predaju Upravi za trezor kod nas u Indiji. Gorivo može da se kupuje na svim pumpama i to je novina od ove godine i to je onih 60 litara po hektaru kako je bilo i do sada. Zahtev za ostvarivanje prava na regres za gorivo podnosi se

jedanput godišnje, u dva primerka, Ministarstvu finansija - Upravi za trezor, u periodu od 5. maja do 20. novembra tekuće godine. Kada je u pitanju mineralno đubrivo, regresira se 10 dinara po kilogramu, a to znači 300 kilograma po hektaru mineralnog đubriva. Đubrivo, u smislu ovog pravilnika, jeste azotno đubrivo, i to: AN, UREA, KAN, UAN i SAN, kao i različite kombinacije NPK, NP i PK kompleksnih i mešanih, granuliranih đubriva, koje u svom sastavu imaju više azota - kaže Biljana Zec.

Izašao je i Pravilnik kada je reč o subvencijama po hektaru ili subvencije po biljnoj proizvodnji, poručuje direktorica i ističe:

- I ove subvencije poljoprivrednici mogu da ostvare tako što podnose zahtev, takođe Upravi za trezor, a zahtev se podnosi u dve primerka. Svu pomoć u vezi sa popunjavanjem zahteva mogu dobiti kod nas u Agenciji za ruralni razvoj. Prema ranije donetom i važećem Pravilniku o načinu ostvarivanja prava na osnovne podsticaje u biljnoj proizvodnji, poljoprivredni proizvođači mogu da prve zahteve za ostvarivanje prava na podsticaje u biljnoj proizvodnji 6.000 dinara po hektaru, „bez računa“ dostave Upravi za trezor u periodu od 1. maja do 30. juna 2014. godine.

Iz Agencije takođe poručuju da se sve češće susreću sa situacijom da poljoprivrednici uzimaju mineralno đubrivo bez fiskalnog računa, pa ne mogu da ostvare pravo na podsticaje.

- Mi smo se obraćali Ministarstvu poljoprivrede, ali oni još uvek nemaju odgovor. Sve je češći slučaj da poljoprivrednici uzimaju đubrivo

Pravilnik odredio i regrese za mineralno đubrivo

preko zadruga koje ne izdaju fiskalne račune. Očekujemo da će uskoro i taj problem biti rešen i da će poljoprivrednici moći da prilože gotovinski umesto fiskalnog računa - kaže Biljana Zec.

U Pokrajinskom sekretarijatu za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo su i dalje aktuelni konkursi koji se odnose na bespovratna sredstva koji su prema rečima direktorice Agencije za ruralni razvoj izuzetna šansa za poljoprivrednike.

- I dalje su aktuelni konkursi za plastenike i staklenike, za podizanje protivgradnih mreža i sisteme za navodnjavanje. U pitanju su podsticaji koji se finansiraju u iznosu od 30 do 70 posto od ukupne

investicije i reč je o bespovratnim sredstvima. Od pre nekoliko dana je aktuelan još jedan konkurs, a radi se o konkursu kojim se finansiraju staračka domaćinstva. Sva lica preko 65 godina starosti, koja daju zemlju u zakup, ostvaruju pravo na 8 000, 9 000 i 11 000 dinara po hektaru - poručuje na kraju Biljana Zec. -Kada je reč o novim konkursima za prerađivačku, sve informacije biće poznate krajem aprila meseca. Svi poljoprivrednici mogu doći u indijsku Agenciju za ruralni razvoj, gde će biti blagovremeno informisani o svim aktuelnostima.

M. Balabanović

Regres za kupljeno gorivo najviše 3.000 dinara po hektaru

Kiša usporila setvu

Zbog klimatskih promena optimalni rokovi setve su se za neke ratarske kulture pomerili čak i za mesec dana, tako da se kukuruz može sejati i do 15. maja, kažu u pećinačkoj Agenciji za razvoj

Povoljni klimatski uslovi ranog proleća omogućili su da setva uljarica i kukuruza krene nešto ranije nego što je to uobičajeno. Kiša koja je često padala sredinom aprila u celoj zemlji, prekinula je prolećnu setvu kukuruza, soje i suncokreta, ali svakako da je pogodovala nicanju, već posejanih kultura. Posebno je pogodovala šećernoj repi.

Po podacima Agencije za razvoj opštine Pećinci do sredine meseca, odnosno do početka ovih obilnih kiša posle kojih su usledili i uskršnji praznici, kukuruz u pećinačkoj opštini posejan je na 3.000 hektara, a planirano je da se poseje na 16.000 hektara. Povrće je posejano na 150 hektara, a plan je bio da se pod povrćem nađe 1.100 hektara. Krmno bilje je posejano na 80 hektara, a bilo je u planu da se njime zaseje 100 hektara. Pod šećernom repom je posejano 400 hektara, koliko je i

Andrijana Radojčić

planirano, dok je pod suncokretom posejano 520 hektara, daleko manje od planiranih 2.550 hektara. Ta-

kođe, i pod sojom je zasejano manje nego što je planirano i to 1.050 hektara od planiranih 1.400 hektara. Jedino je ispunjen plan setve šećerne repe, dok je u odnosu na planirane površine najmanje zasejano kukuruz, suncokreta i povrća.

Međutim, zbog globalnih klimatskih promena optimalni rokovi setve su se za neke ratarske kulture pomerili čak i za mesec dana, tako da se kukuruz može sejati i do 15. maja, kažu u pećinačkoj Agenciji za razvoj. Kukuruz koji je u atarima pećinačke opštine posejan oko 1. aprila je već ponikao, dok se na parcelama kasnije zasejanim stvorila pokorica koja otežava nicanje.

Što se tiče povrća, spanać je pri kraju berbe, kaže **Andrijana Radojčić** iz Agencije za razvoj opštine Pećinci i dodaje da je svo povrće koje je posejano na otvorenom, niklo i da se trenutno iznosi bostan

Niče rano posejan kukuruz

iz plastenika koji neki povrtari stavljaju pod najlon a neki ne. Andrijana Radojčić, takođe podseća da bi ratari trebali da obidu svoje njive, posebno one pod suncokretom jer se pojavila najezda skakavaca koji uništavaju biljke presecajući ih na pola. I pšenica u ovoj fazi razvoja najčešće oboleva od rđe i pepelnice

kojoj pogoduje vlažno vreme tako da je naopodan tretman odgovarajućim fungicidima. Vlaga, inače u zemljištu ima dovoljno za sve ratarske kulture, a poljoprivrednici pećinačke opštine nastaviće setvu, što bi se reklo, čim ugrabe priliku.

G. M.

SREMSKA MITROVICA
UPRAVA ZA POLJOPRIVREDU POTPISALA UGOVORE
SA ČETIRI BANKE

Kreditni za setvu i nabavku stoke

Kratkoročni, namenski krediti za prolećnu setvu će se kretati od 100.000 do 300.000 dinara, sa kamatama koje će iznositi od 15 do 17 odsto, zavisno od banke sa kojom se sklopi ugovor. Grad Sremska Mitrovica učestvuje sa 10 odsto u kamati, a poljoprivredni proizvođač koji uzima kredit plaća ostali deo kamate - Ritam otplate kredita je stvar dogovora sa bankom, a kredit se može plaćati mesečno, kvartalno, polugodišnje ili na isteku roka kredita

Predstavnicima četiri poslovne banke, koje su se javile na javni poziv Uprave za poljoprivredu, potpisale su u Gradskoj kući, sredinom aprila, ugovore o kreditiranju prolećne setve i stočarstva sa organizatorima javnog poziva. U ime Gradske uprave za poljoprivredu ugovore sa predstavnicima Intesa banke, AIK banke, Oportuniti banke i Pro kredit banke potpisao je načelnik **Vladimir Nastović**.

Banke potpisnice ugovora, tako su ozvaničile angažman oko nastavka akcije kratkoročnog kreditiranja setve i pomoći oživljavanju stočarstva. Ovim su one potvrdile da su spremne da u narednim danima odobravaju kratkoročne, subvencionisane kredite poljoprivrednim proizvođačima za prolećnu setvu i za stočarstvo.

Iako je jesenas bilo više zainteresovanih banaka, ovom prilikom ugovore su potpisale četiri banka, subvencionisani krediti su ukupne vrednosti pet miliona dinara, sa rokom otplate do 12 meseci, a banke će ih odobravati po zahtevima i ispunjavanju uslova proizvođačima za setvu kao i za kreditiranje stočarske proizvodnje. S obzirom da je u toku prolećna setva, prvi krediti biće odobreni upravo za nabavku goriva, semena, đubriva i drugog repromaterijala - objasnio je svrhu nastavka ovih aranžmana načelnik **Vladimir Nastović**.

Lokalna samouprava će uzeti

Garancijski fond

Iz Uprava za poljoprivredu Grada Sremska Mitrovica podsećaju da je u toku i konkurs za nabavku poljoprivredne mehanizacije. Sredstva za tu namenu su još na raspolaganju, konkurs će biti opredeljen za opremu i mehanizaciju koju inače kreditira Garancijski fond AP Vojvodine.

Novina oko proširenja programa ovog kreditiranja će se realizovati u najskorije vreme. Uslovi su veoma povoljni, krediti su na sedam godina, a ukoliko ima zainteresovanih mogu da se obrate Upravi za poljoprivredu Sremske Mitrovice.

Potpisivanje ugovora sa predstavnicima banaka

Olakšica za setvu

učešće u otplaćivanju kamatne stope za odobrene kredite, konkretno: novčanim sredstvima će pokrivati 10 odsto bankarske kamate. Prošle godine, kada se takodje primenjivala slična subvencija, bilo je približno 200 korisnika ovih kredita, a načelnik **Vladimir Nastović** kaže da se i ove godine očekuje približan broj.

Prema usvojenom planu i programu Uprave za poljoprivredu za ovu godinu, a na osnovu sredstava koja su opredeljena u budžetu za poljoprivredu, potpisani su pomenuti ugovori sa četiri banke.

- Krećemo sa kratkoročnim, namenskim kreditima za prolećnu setvu

koji su, u stvari, za nabavku repromaterijala. Iznosi kredita će se kretati od 100.000 do 300.000 dinara, sa kamatama koje će iznositi od 15 do 17 odsto zavisno od banke sa kojom se sklopi ugovor. Grad Sremska Mitrovica učestvuje sa 10 odsto u kamati, poljoprivredni proizvođač koji uzima kredit plaća ostali deo kamate. Što se tiče ritma otplate kredita, to je stvar njihovog dogovora sa bankom. Jer, kredit se može plaćati mesečno, kvartalno, polugodišnje ili na isteku roka kredita, istakao je načelnik za poljoprivredu.

Naš sagovornik izražava očekivanje da će se, odmah po potpisivanju ugovora krenuti sa obezbeđenjem i isplatom kredita za prolećnu setvu, a nakon toga - krajem aprila sledi, takodje, obezbeđenje kratkoročnih kredita za stočarstvo odnosno za nabavku priplodnog materijala, nazimica i stočne hrane.

- I za jedan i za drugi kredit obezbeđeno je pet miliona dinara u gradskom budžetu što bi bilo, po našoj proceni, ekvivalentno za oko 200 zahteva proizvođača - navodi načelnik za poljoprivredu **Vladimir Nastović**. - Interesovanje je bilo ogromno za kredite za setvu tako da će oni biti brzo iskorišćeni, a nema razloga da tako ne bude i sa kreditima za stočarstvo.

S. Đaković

NOVI SAD
STANJE USEVA NA SETVENIM POLJIMA

Zlatna kiša za useve

Svi koji su nas poslušali savet da ranije seju kukuruz mogli su za uskršnje praznike da popiju piće i nakrive šešir

Kiša koja sve češće pada u celoj zemlji dobro je došla posejanim usevima - kukuruza, soji, suncokretu, a posebno šećernoj repi, tvrde stručnjaci i ohrabruju ratare koji misle da ovo vreme nije korisno za posejane useve.

Za početak setve kukuruza stručnjaci su zbog manje vlage u zemljištu i očekujućih padavina preporučili setvu već od početka marta. Koliko je ratara poslušalo ove savete teško je reći, ali se sa sigurnošću zna da su svi koji su poranili sa setvom i sa većim razmakom biljaka u redu učinili dobar potez. Najviše površina zauzeće kukuruz od 900.000 do 1.100.000 hektara.

Prof. dr Branko Marinković, sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, kaže:

- Svi koji su nas poslušali da ranije seju kukuruz mogli su za uskršnje praznike da popiju piće i nakrive šešir - ova kiša je dobro došla jer je kukuruz posejan u topliju zemlju (12°-15°) i dobro klija - kaže ovaj ekspert.

Dr Marinković još dodaje: - Da smo zrno stavili u vlažnu oranicu i da padnu obilne kiše uz hladnoću, moglo bi biti problema.

To u ovoj sezoni nije slučaj, a kukuruz još nije izrastao i nema tri do pet listova da bi mu duži period i kiše i nižih temperatura ometao razvoj. Dolaze nam topliji dani i povremene kiše, pa će probleme imati oni koji su čekali uobičajene rokove za početak setve. Može se dogoditi da se setva kukuruza ne završi na vreme - već krajem maja. To su svi mogli da izbegnu.

Ovaj stručnjak još tvrdi da se šećerna repa odlično razvija, da ima dovoljno vlage i da su ratari odlično pripremili seme za setvu i da mogu očekivati ravnomeran razvoj korena. On dodaje da je istraživanje o ravnomernom nicanju semena pokazalo da gubici na jednom korenu mogu biti od 800 do 1.260 grama, ako nicanje nije valjano.

Stariji ratari ove kiše vezuju za Đurđevske, a to su, kako kažu, od pamtiveka bile i zlatne, jer su pomogle da rod na poljima bude bogatiji. Na drugoj strani čuju se tvrdnje da vlage u donjem sloju oranica još uvek nema dovoljno i da je prerano za svaku prognozu o očekujućim prinosima.

Izvor: Agroservis

ŠABAC - RUMA
TRŽIŠTE STOKE U SREMU I MAČVI

Tovljenici do 200 dinara

Veće količine jaganjaca kupili trgovci iz Izraela

Cena utovljenih svinja u Sremskoj i Mačvi ponovo je veća: sa 160 dinara po kilogramu, koliko je važila do pre par nedelja, nedavno je dostigla 195-200 dinara po kilogramu. Stočari kažu da je moguće očekivati da u narednih dana bude još i veća, jer su pojedine manje klanice pred uskršnje praznike ostale bez dobavljača. U nekim manjim trgovačkim lancima mesa moguća je i nestašica svinjetine, jer uobičajenog uvoza tovljenika u narednih sedam dana neće biti, a te klanice nemaju saradnju sa domaćim farmerima.

Odgajivači svinja u Mačvi kažu da se ne raduju čestim promenama cene tovljenika, jer im takav odnos klaničara ne obezbeđuje sigurnost u proizvodnji. Oni ponovo navode

da bi za njih najveća pogodnost bila dugoročni ugovori sa klanicama, što one izbegavaju.

Tržište junadi je veoma slabo. Mesari najkvalitetniju robu plaćaju od 190-210 din/kg, a stočare koji su dobili premiju za tov junadi ucegnuju nižom cenom i odbijanjem da im izdaju potrebne potvrde o otkupu.

Jaganjci su u Vojvodini dostigli cenu 300-320 din/kg, dok je cena prasadi u poslednjih par dana skočila na 350 din/kg, ali je ponuda veoma slaba.

Veće količine jaganjaca ove sezone kupili su trgovci iz Izraela i uglavnom su plaćali za jagnjad od 15 do 30 kilograma - 300 din/kg.

Izvor: Agroservis

Krajem aprila kratkoročni krediti za stočarstvo

ČORTANOVCI • U POSETI GAZDINSTVU RADIVOJA PEJČIĆA

Mini mlekara do kraja godine

- Dobili smo od Pokrajine bespovratna sredstva za izgradnju objekta mini mlekare za proizvodnju sira. Ideja je da napravimo finalni proizvod, dakle, da nam više ne daju 40 dinara za litar mleka nego da napravimo da nas litar mleka košta 120 ili 150 dinara kroz finalni proizvod. Plan je da ostvarimo veći profit, a uveren sam da će tako i biti – rezonuje Pejčić

Poljoprivrednik iz Čortanovaca, 32-godišnji **Radivoje Pejčić** se od malih nogu bavi poljoprivrednom delatnošću. Porođična tradicija godinama se neguje u njegovoj porodici, tako da danas imaju nešto više od 84 hektara zemljišta na kojem uzgajaju standardne ratarske kulture, pre svega za ishranu stoke. Pored ratarstva, Pejčići dugu niz godina drže muzne krave, a kako kaže Radivoje, u planu je izgradnja mini mlekare, jer se prinosi mleka kreću u proseku oko 10.000 litara. Za izgradnju mini mlekare Pejčići su dobili više od dve miliona dinara bespovratnih sredstava iz Pokrajine, dok će jedan deo investicije finansirati samostalno. Planiraju da proizvodnju mleka i mlečnih proizvoda podignu na viši nivo.

- Uzgajamo poljoprivredne kulture koje su nam značajne za ishranu stoke a to su lucerka, silažni kukuruz, pšenicu, zatim ječam, sunceket i soju. Moram, pre svega, reći da je zemlja u Čortanovcima prilično lošeg kvaliteta, reč je o trećoj i četvrtoj klasi zemljišta. Mi plaćamo skuplji zakup, zato što se radi prosek na teritoriji cele opštine Indija i to nam je otežavajuća okolnost. Oko naših atara se nalaze šume, bregovi, brda i nagibi pod uglom od 45 stepeni, i to nam dosta otežava posao. Ima zemljišta čija cena nije realna, ali šta da se radi - počinje priču Radivoje.

On ističe da je zima bila prilično loša, što je pogodovalo mnogim bolestima na poljoprivrednim kulturama.

- Pojavile su se brojne bolesti, pre svega rđa na pšenici, to sada pokušavamo da saniramo. Inače, posejali smo kukuruz i soju, a ovih

Radivoje Pejčić

dana sledi lucerka i ostalo - kaže Radivoje i ističe da bez obzira na neuobičajene vremenske uslove i ove godine očekuju dobre prinose, a za cenu, još uvek ne može ništa da kaže, jer poljoprivrednici po običaju ne mogu da utiču na to.

- Najbolje bi bilo kada bi uspeali od naših sirovina da pravimo gotove proizvode i prodajemo ili direktno da idemo u izvoz, tada bi imali pravu računicu. Ovako, ništa se ne zna - kaže on.

Pored ratarstva, ovaj mladi poljoprivrednik se bavi i stočarstvom, a na svojoj farmi drži 33 muzna grla, čiji se prinosi mleka kreću u proseku 10.000 litara.

- Važno je napomenuti da bi tre-

balo bi unaprediti genetiku, da dobijemo grla koja daju više mleka. Mleko plasiramo dalje mlekarama, a ove godine smo zadovoljni cenom u odnosu na prethodne godine, kada smo stalno bili u nekoj borbi za normalnu cenu. Naravno da uvek može bolje i više, ali ipak smo zadovoljni - priča nam Radivoje i komentariše priču oko vraćanja nivoa aflatoksina u mleku na 0,05. Dodaje da je i on loše prošao kada je ovaj problem bio gorući:

- I ja sam imao povišen nivo aflatoksina, ali to se brzo sanira, a ljudi nisu upoznati sa tim. Sanira se u roku od par dana dodavanjem "minazela" u ishranu i izbacivanje hrane koja sadrži visok nivo. Žao mi je što je ispala tolika pompa oko svega toga i slažem se da 0,05 treba da bude granica, jer to mleko piju naša deca, prvenstveno moja deca.

Ono što nas takođe muči jeste pojava dioksicina, koji je neminovan. Pale se kese, a reč je o jedinjenjima plastike koja ne mogu tako lako da se razgrade, a životinje unose kroz stočnu hranu i to je problem na koji se mora obratiti pažnja.

- Više nije 20. vek, sve je mehanizovano i puno hemije, moramo se prilagoditi vremenu koje dolazi - kaže Radivoje.

Radni dan poljoprivrednika koji se bavi stočarstvom traje od 12 do 16 sati, a ostatak dana se dužura ukoliko krava treba da se oteli, tako da posla ima preko glave kaže on i dodaje.

- Sa druge strane, kukuruz ne prodajem po ceni od 17 dinara kao mnogi, već kroz korišćenje za stoč-

Farma isporučuje 10.000 litara mleka

nu ishranu dobijam veći novac i to je dobro - kaže on i poručuje da se vode tom filozofijom iako često zarađuje onakva kakva treba da bude. Ipak je optimista, jedino tako se opstaje u ovom poslu.

Radivoje Pejčić je u saradnji sa AP Vojvodinom i Pokrajinskim sekretarijatom za poljoprivredu, vodoprivredu i stočarstvo dobio bespovratna sredstva na konkursu za izgradnju i adaptaciju objekta mini mlekare. Reč je sredstvima u visini od oko 2,2 miliona dinara, s tim što Radivoje treba da finansira oko 30 posto investicije, tako da će ukupna investicija iznositi oko 3 miliona dinara.

- Dobili smo bespovratna sredstva za izgradnju objekta mini mlekare za proizvodnju sira. Ideja je da napravimo finalni proizvod, dakle, da nam više ne daju 40 dinara za litar mleka nego da napravimo da nas litar mleka košta 120 ili 150 dinara kroz finalni proizvod. Plan je da

ostvarimo veći profit, a uveren sam da će tako i biti. Inače proizvodili smo sir davnih dana, do 1999. godine, međutim nakon bombardovanja smo se okrenuli isključivo proizvodnji mleka - pojašnjava Radivoje i dodaje da je dokumentacija za mini mlekaru završena i da planira da je završi do kraja godine - poručuje Radivoje Pejčić. Kada je reč o isplativosti, mogu reći da se vrtimo oko pozitivne nule, nema velikog profita. Sva mehanizacija nam je iz 70-ih i 80-ih godina. Poslednju mašinu je moj otac kupio pre sedam godina, ali mogu reći da imamo svu potrebnu mehanizaciju za rad.

Na kraju razgovora, na pitanje koliko se od poljoprivrede može živeti, Radivoje kaže da iako je reč o konstantnom mukotrpnom radu, nadaju se da će biti bolje. Poljoprivreda je naša osnovna delatnost i naš jedini način života, zaključuje on.

M. Balabanović

ERDEVIK • PERA SOKOL, DIPLOMIRANI INŽENJER POLJOPRIVREDE I VINOGRADAR

Prodaje grožđe, vina tek "za kuću"

- Posedujem hektar i 30 ari vinograda u Erdeviku i dva hektara u Privinoj Glavi. Imam dve kćerke, jedna živi u Šidu, a druga u Novom Sadu pa mi one malo pomognu kad dođu, a inače sve poslove obavljam sam - priča diplomirani inženjer poljoprivrede iz Erdevika, vinogradar Pera Sokol

Diplomirani inženjer poljoprivrede iz Erdevika **Pera Sokol** kaže da se još od malih nogu bavio vinogradarstvom, jer je vinovu lozu gajio njegov otac.

- Pošto sam rođen u Bikić Dolu tamo je bio jedan podrum pored kojeg sam često prolazio, tako da sam vinograd zavoleo još kao dete. Upravo iz tog razloga sam i odlučio da studiram smer vinogradarstvo na Poljoprivrednom fakultetu. Kada sam 1977. godine završio fakultet, zaposlio sam se u tadašnjem OOUR „Vinogradarstvo“, koji je sadašnji PP „Erdevik“, gde sam i ostao sve do njegove privatizacije 2004. godine. Najpre sam radio na poslovima rukovodioca vinogradarstva, zatim sam od 1990. godine bio rukovodilac podruma, a nekoliko godina pre privatizacije sam obavljao funkciju tehničkog direktora. Sve te godine sam se bavio vinogradom jer je on moja najveća ljubav. Posedujem hektar i 30 ari vinograda u Erdeviku i dva hektara u Privinoj Glavi. Imam dve kćerke, jedna živi u Šidu, a dru-

Pera Sokol iz Erdevika

ga u Novom Sadu pa mi one malo pomognu kad dođu, a inače sve poslove obavljam sam - priča diplomirani inženjer poljoprivrede iz Erdevika, vinogradar Pera Sokol.

Kaže da je najpre posadio italijanski rizling, a zatim frankovku, kaberne sovignon i hamburg. Sva količina grožđa je na prodaju, a od onoga što preostane napravi neke male količine vina, isključivo za kućnu upotrebu.

A na pitanje da li ima u planu da proširuje postojeće vinograde Pera Sokol kaže:

- S obzirom da imam 64 godine ne razmišljam o tome. To što imam, to mi je sasvim dovoljno, nemam ambicija da se širim, posebno što za podizanje jednog hektara vinograda sada treba oko 14.000 evra. Dok je država davala bespovratna sredstva, onda su se novi zasadi još i mogli podizati. Sada, kada to više nije baš sigurno i kada su uslovi stroži, teško će neko da se usudi da krene u taj posao. Posebno jer vinogradarska proizvodnja nema siguran plasman grožđa, a ne možemo se svi baviti proizvodnjom vina, pošto i za podrum treba puno ulaganja. Ukoliko se želi postići kvalitet

Vinograd se prostire na hektar i 30 ari

vina, oprema za to je veoma skupa, jer postoje brojni kriterijumi koje nameće Evropska unija - objašnjava Pera Sokol, dodajući da po hektaru vinograda tokom godine treba 83 radna dana ručnog rada.

Prema njegovom mišljenju, naša vina nisu konkurentna na zapad-

nom tržištu, jer u tim zemljama poljoprivrednici dobijaju mnogo veće subvencije za proizvodnju grožđa i vina nego kod nas, tako da su njihova vina jeftinija od naših, iako su naša možda kvalitetnija.

S. Mihajlović
Foto: M. Mileusnić

Доо ветеринарска
станица
САВА СРЕМ

Лаћарак

Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266

Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић

Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80
Др. вет. мед. спец. Миленко Перић

Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9

Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац

Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24

Др. вет. мед. Милорад Кевић

Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7

Др. вет. мед. Наташа Секулић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

VETERINA

ARBOCEL® - IZVOR VLAKANA ZA KRMAČE

Пише:

Dr. vet. med. **Nataša Sekulić**

Sve značajnije korišćenje sirovih vlakana

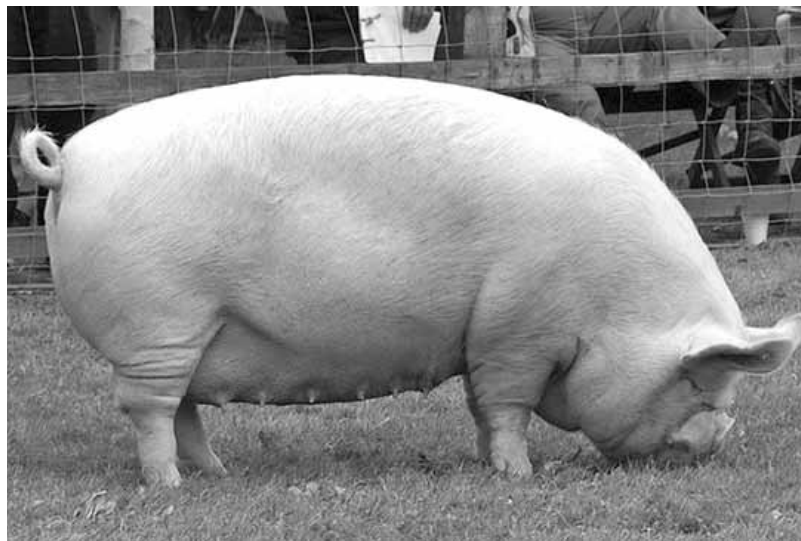
U izboru odgovarajućeg hraniva kao izvora vlakana u hrani za priplodne krmače daleko je važnije obratiti pažnju na njihova fizička svojstva nego na hranljivu vrednost - Koncentrat lignoceluloze (ARBOCEL®) poseduje najznačajnije funkcionalne osobine vlakana, dok se istovremeno izbegavaju problemi koje izazivaju tradicionalni izvori vlakana kao što su prisustvo rastvorljivih vlakna i zaraženost mikotoksinima

U savremenoj ishrani krmača korišćenje sirovih vlakana je postalo sve značajnije. Važnost sadržaja i kvaliteta vlakana zavisi od proizvodne faze u kojoj se krmača nalazi zbog različitih potreba u toku suprasnosti, pred prašenje i u laktaciji.

U suprasnosti vlakna imaju uticaja na ponašanje životinja. Odgovarajući sadržaj vlakana u hrani daje osećaj sitosti kod krmača što ima smirujući efekat. Zato dodavanje vlakana u hranu smanjuje agresivnost i borbu između suprasnih krmača u grupi. Na primer, u Holandiji je iz ovog razloga preporučen minimalan sadržaj od 12% sirovih vlakana u hrani za krmače.

Dovoljan nivo vlakana je neophodan ne samo zbog osećaja sitosti, već i zbog energetskog razređenja hrane čime se sprečava neumeren prirast. Kapacitet bubrenja (spособnost vezivanja vode) je naročito važno svojstvo u kontroli unosa energije kod ad libitum ishrane. Visok sadržaj sirovih vlakana u hrani za krmače ubrzava pasažu hrane kroz crevni trakt za 40% i sprečava konstipaciju.

U periodu pred prašenje je veoma važno omogućiti snabdevanje i krmače i fetusa dovoljnim količinama hranljivih materija i neophodna je optimalna svarljivost hrane radi sinteze mleka. Postizanje osećaja sitosti igra ovde manje značajnu ulogu, ali je izbegavanje konstipacije i dalje veoma važno. Vlakna vrše stimulaciju gastrointestinalnog trakta delujući kao „punjač“ koji održava digestivni sistem u pokre-

tu. Pred prašenje prisustvo vlakana koja bubre je korisno da pripremi želudac za veći unos hrane u nastupajućem periodu laktacije.

Odgovarajući nivo koncentrovanih vlakana u hrani laktirajućih krmača smanjuje pojavu MMA sindroma. Zatvor i usporena pasaža hrane dovode do stvaranja endotoksina i pogoduju rastu gram-negativnih bakterija. Endotoksini su odgovorni za smanjenu sintezu prolaktina kao i za stimulaciju imunog sistema. Ovo smanjuje lučenje mleka i povećava

rizik od mastitisa. Vlakna stimulišu veći unos vode što takođe pomaže u prevenciji MMA sindroma.

Šta se dešava u praksi?

Generalno, hraniva nosioci vlakana su nusproizvodi prehrambene industrije i mi ih uglavnom biramo u zavisnosti od cene i raspoloživosti na domaćem tržištu. To uključuje pšenične mekinje, suncokretovu sačmu, rezanac šećerne repe i ljuske od soje. S obzirom da su svi ovi materijali sporedni proizvodi oni nisu tretirani niti su optimirani da budu izvori vlakana i zato mogu da sadrže nepoželjne materije. Problemi koji mogu da proizađu iz njihovog korišćenja su sledeći:

1. Nedovoljno upijanje vode i nedovoljno bubrenje ili nizak kapacitet da u dovoljnoj meri ispune želudac životinje;
2. Potencijalno negativan uticaj na bilans mineralnih materija;
3. Rizik od unošenja nepoželjnih supstanci kao što su mikotoksini u slami, mekinjama ili sojinim ljuskama;
4. Vezivanje hranljivih materija i smanjenje svarljivosti;
5. Naročito u uslovima visokih temperatura u toplim klimatskim podnebljima nepoželjno vezivanje i izlučivanje vode.

Arbocel – koncentrovana sirova vlakna – dodatak hrani

Razumevanje izazova povezanih sa sadržajem vlakana u hrani navelo je firmu Rettenmaier, koja je locirana u gradiću Rosenberg u Nemačkoj, da razvije tehnologiju proizvodnje i koncept primene koncent-

trovanih vlakana. Termin „koncentrat sirovih vlakana“ opisuje vlakno kao sastojak sa najmanje 60% sirove celuloze. Sadržaj vlakana u proizvodu se postiže ili fizičkim ili termomehaničkim postupkom koncentrovanja. Osim hemiskog sastava i čistoće i fizički izgled delića sirovih vlakana u koncentratu je značajno različit od standardnih sirovih vlakana. U toku procesa ekstrakcije rastvorljivi deo vlakana se odstranjuje i vlakna se melju do postizanja vrlo sitnih čestica. Ove čestice imaju tipičan kapilarni efekat i zahvaljujući tome distribuiraju enzime i mikroorganizme unoseći tečnost u unutrašnjost digestivnog sadržaja. Svarljivost merena u Nemačkoj je pokazala da 2% koncentrata sirovih vlakana može da zameni 8% pšeničnih mekinja i 8% suvog repinog rezanca u hrani za suprasne krmače na bazi ječma. Kalkulativni sadržaj hrane je prikazan u tabeli 1, a rezultati svarljivosti u tabeli 2. Poznato je da se svarljivost hrane normalno smanjuje sa povećanjem sadržaja vlakana na primer u grupi 3. Nasuprot tome, u grupi 2 je zamena rezanca šećerne repe i pšeničnih mekinja sa lignocelulozom pokazala povećanje svarljivosti masti i proteina. Dodatno, testovi su pokazali da lignoceluloza ima veliku sposobnost brzog bubrenja, što potstiče krmače da jedu pomalo ali češće uz stimulaciju konzumacije vode. (tabela 1.)

Sposobnost vezivanja vode

Sirova vlakna bazirana u koncentratu lignoceluloze (Arbocel) su uglavnom nerastvorljiva. Na-

ročito je značajana vrlo visoka sposobnost vezivanja vode i to čak 800% (8g vode na 1g koncentrata sirovih vlakana). To je otprilike 2,3 puta veća sposobnost vezivanja vode od rezanca šećerne repe. Zahvaljujući visokoj sposobnosti bubrenja vrlo male doze sirovih vlakana (2-3%) pokazuju veliki efekat na ponašanje životinja i konzumaciju hrane. Maksimalno bubrenje od 1:8 se postiže za manje od jednog minuta. Rezanac šećerne repe, samo radi upoređenja, za otprilike pola sata postiže maksimum bubrenja. Efekat ARBOCEL-a na postizanje sitosti je veoma brz i omogućava regulaciju unosa hrane.

Primena u praksi

Koncentrat sirovih vlakana se bazira na ekstrahovanoj celulozi i ligninu i ima vrlo široke mogućnosti primene u različitim oblastima koje se mogu podeliti u tri sektora: (tabela 2).

- nove primene (kod prasadi, teladi, živine);

- zamena uobičajenih hraniva kao izvora sirovih vlakana (na primer u hrani za laktirajuće krmače gde je moguće povećati unos energije/proteina u poređaju sa hranom koja sadrži standardne izvore vlakana) i

- dodatak uobičajenim celuloznim hranivima. U ishrani krmača će vlakna igrati važnu ulogu u budućnosti, kako u ad libitum tako i u restriktivnom sistemu. Koncentrovana, nerastvorljiva, čista vlakna bez mikotoksina i velikog kapaciteta bubrenja zbog toga imaju svetlu budućnost.

Tabela 1. Sastav ogledne hrane

Ogledna hrana		suprasne krmače		
		I	II	III
ječam	%	77	91	53
pšenica	%			
Sojino brašno				
NT	%	4	4	4
mekinje	%	8		15
repin rezanac	%	8		15
ulje	%			
mrav.kis.	%			
premiksi	%	3	3	3
ARBOCEL	%		2	10

Lindemayer, 2003

Tabela 2. Svarljivost

		suprasne krmače		
		I	II	III
SM	%	79,5	80,6	66,9
Org. Mat.	%	81,7	82,4	69,1
Protein	%	74,7	78,2	64,6
Mast	%	80,8	85,8	69,3
Celuloza	%	27,4	12,7	15,6
BEM	%	87,4	88,7	81,1
ME (87%)	MJ	11,67	12,08	9,68
ME (100%)	MJ	13,41	13,88	11,13

Proizvodnja energetske pelete od biomase

Postupak peletiranja biomase pokazuje niz prednosti u odnosu na ostale postupke spremanja biomase: smanjuje se volumen, smanjuju se troškovi manipulacije i transporta, potreban je znatno manji prostor za skladištenje, veća je otpornost materijala na biološke procese kvarenja i povećava se efikasnost u procesu sagorevanja

Za razliku od postupka direktnog sagorevanja biomase upakovane u obliku bala, s kojim investitori obezbeđuju sopstveno (autonomno) snabdevanje toplotnom energijom, postupci peletiranja biomase namenjeni su pre svega za snabdevanje drugih korisnika biogorivom (domaćinstava, poljoprivrednih objekata, proizvodnih pogona i industrije). Postupak peletiranja biomase pokazuje niz prednosti u odnosu na ostale postupke spremanja biomase (smanjuje se volumen, smanjuju se troškovi manipulacije i transporta, potreban je znatno manji prostor za skladištenje, veća je otpornost materijala na biološke procese kvarenja, povećava se efikasnost u procesu sagorevanja i dr.).

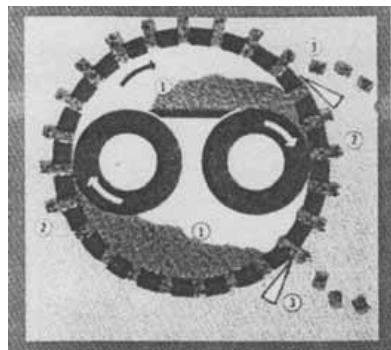
Energetske pelete mogu da se koriste u svim vrstama ložišta za čvrsto gorivo, uz pažljivo doziranje. Po energetske vrednosti pelete su slične domaćim mrkim ugljevima. Osim toga korišćenje peleta umesto uglja ima ekološku prednost, jer sadržaj sumpora je u tragovima (manje se zagađuje okolina sa produktima sagorevanja), manje se dobija pepela, a pepeo od peleta može da se koristi kao mineralno đubrivo. Pored navedenog, pelete su veoma pogodne za automatizovano hranjenje ložišta peći i kotlova.

Postupak peletiranja biomase

Sa tradicionalnim peletnim sistemom, posle jednog veka razvoja, koji se većinom i danas koristi za proizvodnju koncentrovane stočne hrane, sirovi materijal se ubacuje unutar prstenaste ili ravne matrice i pelete se ekstrudiraju (istiskuju) izvan matrice, u krajnji proizvod peletu, čija prosečna temperatura (zbog efekta visokog pritiska i trenja u alatu peletirke) iznosi između 100 i 120°C. Ova prilično visoka temperatura utiče na omekšavanje celuloze, hemiceluloze i lignina, te se biljni materijal međusobno zalepi.

Konvencionalna tehnologija peletiranja biomase sastoji se iz sledećeg: usitnjavanja sirovog materijala, sušenja, postupka proizvodnje peleta, hlađenja peleta, pakovanja i skladištenja peleta. Prosečna cena koštanja ovog procesa je od 140 do 160 evra po toni pelata.

Na slici 1 prikazana je šema uređaja za konvencionalno peletiranje.

(Sl. 1. Šema uređaja konvencionalne peletirke)

Oblik peleta je, uglavnom, valjkast. Prečnik peleta iznosi 5 do 20 mm, a dužina 5 do 30 mm. Sadržaj vlage u materijalu za peletiranje treba da bude 12 do 14%. Nasipna

gustina peleta može da iznosi 650 do 700 kg/m³. Utrošak električne energije za proizvodnju peleta je 120 do 200 Wh/kg, plus eventualna energija za sušenje.

Peletiranje slame

Prva linija za peletiranje slame postavljena je 1987. godine na PD "Labudnjača" u Vajskoj. Projekat pogona za peletiranje uradila je projektantska firma "Vojvodina-invest" iz Novog Sada. Proizvođač opreme bila je istočno nemačka firma za proizvodnju poljoprivrednih mašina "Fortschrit". Linija za peletiranje slame sastojala se iz sledećih uređaja i opreme: plato za prijem slame, prijemni koš za slamu, kosi lančasti transporter (elevator), sečka za slamu, ciklon, mlin čekićar, transportni ventilator za usitnjenu masu, ciklon, presa za slamu, horizontalni lančasti transporter za hlađenje peleta, pumpa za vodu, vodovodne cevi sa rasprskivačem, bazen za negašeni kreč (kao sorpcionog sredstva za upijanje vlage i vezivnog sredstva) i skladište peleta. Snaga uređaja je: kosi transporter 1,5 kW, sečka 15 kW, presa 75 kW, čekićar 45 kW, transportni ventilator za usitnjenu masu 11 kW, pumpa za vodu 1,5 kW i transporter za hlađenje peleta 1,0 kW. Postavljene su dve linije za peletiranje. Ukupna instalisana snaga je 300 kW. Na sl. 2 prikazan je izgled prese za peletiranje slame (peletirka).

(Sl. 2. Izgled prese za peletiranje)

Presa za peletiranje slame sastoji se iz prstenaste matrice, po kojoj se sa unutrašnje strane kreću dva valjka za potiskivanje mase kroz otvore na matrici. Na matrici ima šest redova otvora prečnika 10 do 20 mm. U jednom redu može da bude 50 do 80 otvora, zavisno od prečnika otvora. Ukupan broj otvora iznosi 300 do 500. Na gornjoj površini matrice nema noža za sečenje briketa (sami se odvajaju). Za briketiranje slame obično se koristi matrica sa prečnikom otvora 20 mm. Dužina briketa može da iznosi 30 do 70 mm. Presovanjem čiste slame postiže se deklarirani učinak od 1,2 do 1,8 t/h. U praksi se postiže stvarni učinak od 600 do 800 kg/h briketa od slame. Kada se matrica istroši onda se ne može postići veći učinak od 400 kg/h.

U firmi "Labudnjača" u Vajskoj stručnjaci smatraju da se ne isplati proizvoditi i ložiti pelete od slame na sopstvenoj farmi pilića iz više razloga. Pelete je neophodno prodavati drugom, a za svoje potrebe treba koristiti sopstvene bale slame.

Peletiranje biomase od drvene piljevine

Specijalan pogon za peletiranje biomase od drvene piljevine sagrađen je 2007. godine u firmi »Spa-

Slama kao sirovina za proizvodnju energetske pelete

čva« u Vinkovcima. Projekat je uradio studio „Aglo“ iz Novog Sada. Pogon se sastoji iz dve prijemne linije. Prijemna linija sastoji se iz: prijemnog koša (za čips, strugotinu ili piljevinu) sa dva puža na dnu koša, transportera, rotacionog prečištača, povratnog gumenog transportera do drobilice (mlina čekićara) i transportera do pneumatskih sušara. Vlažnu piljevinu suše tri vertikalne pneumatske sušare, prečnika cevi 1,2 m i visine 10 m, proizvodnje „Seting“ iz Delnica. Topli vazduh priprema se sa tri toplovodna kotla firme Ogrevanje „Sedeljšak“, Vransko, Slovenija. Ložište radi na suhu piljevinu. Toplotna snaga jednog ložišta je 2,6 MW. Piljevina se iz sušara ubacuje u kotlove preko ciklona, ustava i lančastih transportera. Transport suve piljevine od sušara do prijemnog ciklona, koji je postavljen pored pogona za peletiranje, obavlja se pneumatski iz lančastog transportera. Iznad prijemnog velikog ciklona ima četiri mala ciklona. Ispod velikog ciklona postavljene su dve drobilice (mlina čekićara) za usitnjavanje krupnog otpada koji se izdvaja sa separatorima. U pogonu za peletiranje postavljene su tri nove snažne i visokog učinka peletirke italijanske proizvodnje „General Dies“, Verona. (Sl. 3. Presa za peletiranje „General Dies“ i prstenaste matrice)

Peletirke su postavljene paralelno, jedna pored druge. Pelete ispadaju na zajedničku transportnu gumenu traku, koja je postavljena ispred peletirke. Prečnik prstenaste matrice je 850 mm. Prečnik otvora na matrici je 6 mm. Iznad peletirke je postavljen kondicioner (puž) za

paru i vodu. Uglavnom su radili vlaženje piljevine sa vodom, a planirali su da se priključe na paru. Sadržaj vlage u piljevini ne sme da pređe 30%. U probnom pogonu debljina prstena matrice je bila suviše velika pa su morali menjati matrice. Pelete se u otvorima matrice zapeku dok se ne postigne radna temperatura. Kada se otvori ne mogu probiti onda se moraju bušilicom probijati. Da se to ne bi dešavalo pri zaustavljanju peletirke ubacuje se zrno ječma da se otvori ne začepe. Zrno ječma je mekano pa se stvaraju porozne i lagane pelete. Dužina peleta iznosi 3-4 cm. Pogon matrice obavlja se sa dva snažna elektromotora, koji vise na bočnim stranama peletirke, sa kaišnim prenosom. Deklarirani učinak jedne peletirke je 3,7 t/h, a dobro je kada se postigne 3,2 t/h. Iza trakastog transportera postavljen je elevator za podizanje peleta u koš spiralnog hladnjaka. Ohlađene pelete ubacuju se u vibracioni separator. Iz separatora, gde se odvajaju piljevina, pelete se usmeravaju ponovo u elevator, podižu se na gumenu, harmonikasti transporter, koji nosi pelete u koš pakerice. Pelete se pakuju u plastične džakove mase od 15 kilograma. Cena peleta je 140 evra po toni. Pelete se izvoze u Italiju i Austriju.

Peletiranje sojine slame

Firma "Fasada" iz Crvenke je polovinom godine 2007. godine izgradila novi pogon za peletiranje sojine slame uz pomoć sredstava Fonda za razvoj Vojvodine. Pogon za peletiranje uradila je firma "Milex" iz Vrbasa. Osnova pogona je peletirka, čija konstrukcija odgovara "Amandus Kahl-ovoj" peletirki sa ravnom pločastom matricom. Iznad matrice kotrljaju se valjci i utiskuju usitnje-

(Sl. 3. Presa za peletiranje „General Dies“ i prstenaste matrice)

Energetske pelete

Energetske pelete mogu da se koriste u svim vrstama ložišta za čvrsto gorivo, uz pažljivo doziranje. Po energetske vrednosti pelete su slične domaćim mrkim ugljevima. Osim toga korišćenje peleta umesto uglja ima ekološku prednost, jer sadržaj sumpora je u tragovima (manje se zagađuje okolina sa produktima sagorevanja), manje se dobija pepela, a pepeo od peleta može da se koristi kao mineralno đubrivo. Pored navedenog, pelete su veoma pogodne za automatizovano hranjenje ložišta peći i kotlova.

nu masu u otvore matrice. Debljina matrice je 45 mm, a prečnik je 480 mm. Snaga elektromotora za pogon peletirke je 30 kW. Na principijelno istoj osnovi urađena je presa u firmi »Fasada« Razlikuje se samo pogon peletirke. Originalni pogon je s pužem, a u Crvenki je kaišni prenos.

Učinak linije za peletiranje je do 350 kg/h peleta od sojine slame, prečnika 8 mm. Vlasnici pogona planirali su da učinak pogona za peletiranje bude pet tona na dan peleta od sojine slame.

Linija za peletiranje biomase sastoji se iz sledeće opreme: mlina čekićara nemačke proizvodnje sa ventilatorom za pneumatski transport usitnjenog materijala na tavan, koša mešalice, pužnog dozatora, kondicionera sa rasprskivačima za vodu, peletirke, kosog trakastog transportera, vibracionog sita, hladnjaka peleta sa aspiracionim uređajem, sita i uvrećivača peleta u džakove. U prvoj fazi izgradnje pogona usitnjeni materijal je sa čekićara ubacivan na tavan, gde se dekomponovao na krupniju (masivniju) i sitniju (lakšu) frakciju. Ručno se hrani koš mešalice sa tavana. Mešalica služi za razbijanje svoda usitnjene mase u košu. Sitnija frakcija sojine prekrupne se mnogo bolje sabija i dobijene su mnogo kvalitetnije pelete. Da se ne bi gubio deo usitnjenog materijala ugrađena su dva ciklona za hvatanje usitnjenog materijala. Krupnoća (dužina) ovog materijala iznosi oko 5 mm.

Prof. dr Miladin Brkić

ČALMA • POSETA POLJOPRIVREDNOM GAZDINSTVU ĐORĐA ČAVIĆA

Mesto gde su turisti - gosti

Domaćinstvo ovog Čalmanca postalo je svojevrsna atrakcija u Sremu, jer se tu mogu videti i jahati šetlandski poniji, ali i konzimirati domaći ekološki paradajz sok, koji je brend ovog podneblja. Može se videti zanimljiva cvetna oaza i mnogo drugog. Zato nije čudno što kroz ovo dvorište godišnje prođe nekoliko hiljada gostiju

O razvoju seoskog turizma odavno se govori kao o jednoj od šansi za prosperitet područja Srema. Posebno se to možda odnosi na fruškogorska sela i njihove žitelje. Tim povodom je nedavno održana jedna od radionica o pružanju usluga seoskog turizma, na kojoj je učestvovao i **Đorđe Čavić** iz Čalme. Priča nam ovaj domaćin, prilikom nedavne poste, a mi beležimo, kako je većina učesnika te radionice govorila da poseduju kapacitete, da imaju želju da rade u turizmu, ali da nemaju adekvatnu posetu. A, on je govorio i imao suprotno iskustvo: zainteresovanih za dolazak u Čalmu, u posetu njegovoj ergeli i domaćinstvu ima toliko da Đorđe često nema gde da goste primi.

- Gostiju imamo stalno. Evo, sada čekamo decu iz Kragujevca, dve ekscizije đaka nam dolazi. Idu na Zasavicu i u fruškogorske manastire pa im mi dodjemo na sredini puta. Iako ne vodim struktnu evidenciju, godišnje nam prođe kroz dvorište između četiri ili pet hiljada gostiju, rekao je Đorđe kada smo ga nedavno posetili.

Poniji u sremskom selu

U Čalmi se već godinama održava turističko-privredna manifestacija "Ponijada". Organizuje je upravo porodica Đorđa i **Gordane Čavića**, koja ima ponije već skoro četiri pune decenije. Glava porodice Đorđe priča nam da je ove male konje nabavio davno njegov pokojni otac, a bilo je to pre 38 godina. Njegov otac je tokom Drugo svetskog rata bio u Nemačkoj, u zarobljeništvu i tamo je video prvi put ponije.

Dok domaćin priča o ovoj atrakciji iz svog dvorišta, dolazi nam jedan od njegovih unuka - **Nenad**, predstavnik četvrte generacije Čavića koja će se baviti ponijama, nada se deda Đorđe.

- Za vreme rata otac bio je u Minhenu u zarobljeništvu i tamo je video te konje. Kada sam ja postao otac, dobio sina, a on unuka, setio se i Nemačke i tih konja i odlučio je da ih kupimo. Bilo je to pre 38 godina. Otišli smo u Nemačku, kupili pastuva i kobilu i doveli ih u naše selo. Ljudi su se čudili, pitali se: otkud i šta će

Prolećna idila

nama ti konji ovde? Posle se ta ljubav prema ponijama polako i pomalo razvija u biznis, priča nam Čavić.

Ljudi hoće ždrebadi

Ždrebadi u to vreme niko nije imao, ni ponija, pa su ljudi dolazili i tražili da kupe. Posle su Čavići kupili još nekoliko ponija, a do sada su, računajući naš sagovornik, prodali 139 ždrebadi koliko se, za 38 godina, oždrebilo u njihovoj štali. Sada poseduju devet ponija, imaju i naručenih ždrebadi za prodaju...

- Pre osam godina smo supruga Gordana i ja otišli u penziju, radili smo na KPD-omu. Sve ovo smo napravili za nas, za ličnu upotrebu, za svoju decu i unuke. Kada smo mi to napravili, dolazila su druga deca da

Đorđe Čavić

vide, drugari naših unuka. Dođe im zgodno, ako idu na krštenje u manastir kod Divoša, na primer, da dođu ovde, nastavlja priču naš domaćin dok sedimo na dvorištu, u posebno izgrađenom objektu - šatoru, za doček, prijem i odmor gostiju.

Tako je počela ponijada

Domaćin se seća da je prva ponijada napravljena pre sedam godina za 25. maj, nekadašnji Dan mlado-

sti, a njegov rođendan. Ostog dana, mnogo ranije, uvezli su i prve konje iz Nemačke.

- Odlučili smo da napravimo prvu manifestaciju - ponijadu, odziv je bio izvanreda, a i sada je. Dolaze deca i ljudi iz šire okoline, pa i iz cele Srbije, manifestacija je upisana u kalendar turističkih manifestacija Vojvodine i Srbije. Moglo bi i bolje, nedostaje malo reklame i afirmacije. Ali nama ne treba mnogo, zadovoljni smo šta imamo i šta ostvarujemo i što možemo da još radimo, veli Čavić.

Uz ergelu ponija u dvorištu Čavići obrađuju desetak jutara zemlje, gaje paradajz i prerađuju ga, a supruga Gordana se bavi cvećem, posebno kaktusima, koje ima ne zna se broja. Mali i veliki, oni koji cvetaju, više su od njenog hobija.

Posao kao uživanje

Dok je bio zaposlen, Đorđe je učestvovao u aktivnostima na mitrovačkom hipodromu. Organizovao je školu jahanja, tamo je odvodio i svoje ponije kada su bile manifestacije.

- Malo je onih koji hoće da rade bez finansijskih efekata, svako bi hteo neku korist. Malo je onih ko-

Detalj iz letnjikovca

Zapisi i sećanja

Na žalost, Đorđe Čavić o svemu što radi, ne vodi detaljne beleške. Ima podatke o prodaji ponija, o ždrebadi, pripustu, rodoslove.

Ponija sada ima mnogo u Srbiji, veli, ima ih u selu Jaloviku kod Šapca, ali se niko toliko dugo kao oni ne bavi ovom vrstom konja.

Sećaju se Đorđe i Gordana Čavić svojih prvih posetilaca ergele, jednog direktora banke i njegove dece koja su dolazila da posete ponije. Vodio je Đorđe decu na jahanje, a kada su krenuli nazad tata - direktor je pitao: šta košta? Kada je čuo da usluga ne košta ništa izvadio je jednu novčanicu i ostavio. Smatrao je trud i rad mora da se plate. Tako su tokom godina Čavići obezbeđivali sredstva za održavanje svoje ergele ponija.

Gordana Čavić

ji sa ljubavlju rade, a kada je tako onda makar i dobre zamisli staju. Tako bi bilo i kod nas, ali mi ne radimo zbog novca, već zbog zadovoljstva. Nemamo mi ni od ponijade ništa. Neko uzme pljeskavicu, neko sok, a to je toliko da se pokrijemo. Drugo nama i ne treba, objašnjava domaćin Čavić.

U penziji je i njemu i supruzi lepo. Nije im dosadno, posla imaju, rade koliko mogu, jer su se organizovali da im poslovi budu i rekreacija.

Letnjikovac sami napravili

Pre nekoliko godina Đorđe i Gordana su sami sagradili letnjikovac u dvorištu. Letvu po letvu sami su prišivali i sada imaju prostor gde da posetioci sednu i odmore se. Opreмили su letnjikovac sa mnogo starih stvari, uglavnom iz svog domaćinstva. Tu su mašina "singerica", ogledalo, slike, ramovi, vešalice, stolice, ukrasi koje su samo napravili...

Čovek ima sve vreme na raspolaganju kad je u penziji, a ako ga dobro osmisli ima zadovoljstvo. Čavići to zadovoljstvo dele sa drugima koji im dodju u posetu. Oni posetioci - turiste ne zovu turistima već svojim gostima.

Kad smo ih pitali o planovima, rekli su da bi voleli da dugo žive i dugo uživaju u ovom što su uradili.

- Svi nešto planiraju da grade i život prodje u tome, a mi bi da uživamo, jer smo postigli šta smo hteli, poručuju Gordana i Đorđe Čavić.

Tekst: S. Đaković
Slike: S. Đ. - S. L.

Dvorište

Da pokriju troškove

Naši domaćini bi stekli bogatstvo da je svako ko je prošao kroz njihovo dvorište ostavio samo po nekoliko dinara. Oni svoj angažman, ipak, ne gledaju kroz zaradu, dovoljno im je da pokriju troškove.

- Nismo nikada ni mislili da zaradjujemo od poseta, već samo da imamo da pokrijemo troškove. Želja nam je da pružamo zadovoljstvo nama, deci, unucima, drugoj decu, kažu naši domaćini.

VELIKI RADNICI • U POSETI GAZDINSTVU RANKA POPOVIĆA

Obnoviti stari seljački duh

- Siromaštvo i trka sa novcem i vremenom doveli su sremački seljački duh i tradiciju na marginu, a ja sam siguran da je upravo to ono što nas je najviše pogodilo pa je i obnova starih vrednosti nužna stvar u procesu sveukupnog oporavka naših sela, smatra Ranko Popović

Sremu danas ne nedostaju samo jaka i razvijena sela u kojima žive bogati poljoprivrednici koji udruženi u zadruge mogu da doprinesu dodatnom razvoju i unapređenju naše poljoprivrede. Ono što Srem potrebuje, možda i više od punih čardaka i zadovoljnih paora, jeste stari domaćinski duh sremačkih sela, njihova prepoznatljivost i ponovno vezivanje za stare ljubavi, navike i mirise u kojima je od vremena i nedaća koje ono sa sobom nosi, skrivena istinska snaga paora smeštenih između velikih reka, Save i Dunava.

Upravo otuda, već godinama u nazad, četrdesetogodišnji **Ranko Popović** pokušava da u selu Veliki Radinci kod Sremske Mitrovice oživi stari sremački duh i pokaže mladim generacijama da život na selu ne zahteva samo dosta rada, truda i požrtvovanosti, nego u isto vreme nudi i dosta lepih stvari koje onima koji žive u gradovima nisu dostupne. Na taj način, smatra ovaj rođeni Šašincanin, mogu se stvoriti odlične pretpostavke za zadržavanje mladih na selu, odnosno za povratak onih koji su sa njega otišli.

O konjima se pevalo i sa njima živelo

Prvi stepenik ka obnovi starog duha sremačkih sela, smatra Ranko, predstavlja borba za povratak konja u sremske sokake i na sremsku ravninu. O konjima se, priča nam zaljubljenik u ovu plemenitu životinju, u Sremu uvek rado pevalo, sa njima se radilo, živelo, a njihovim posredovanjem su se dokazivali bogatstvo, gospodstvo i osećaj za lepo.

Povratak konja kao povratak selu

Ranko Popović: Treba vratiti seljački duh

- Odnos prema konjima bio je jednak odnosu sremskih paora i prema zemlji, pa je otuda i povratak konja u naša sela korak napred ili barem paralelni korak koji se pravi ka vraćanju zemlji, odnosno ka shvatanju da oranice nisu samo nešto što može da donese profit, već izvor života svuda, a pogotovo u našem Sremu. Stari Sremci su voleli dve vrste konja: radne i parade i sama ta činjenica je govorila dosta i o njima. Uostalom i danas kada više nema konja kao nekada, ugledniji sremački paori su zadržali svoju staru ljubav prema radu i prema paradi, samo što danas umesto konja nastoje da paradiraju dobrim četvorotočkašima koji ma koliko lepi i dobri bili, ne mogu po eleganciji, gracioznosti pa i samoj vezanosti za ravninu ni da priđu konjima, priča Ranko.

Kad lipicaner nauči Oče naš...

Svoju ljubav, Ranko je poklonio lipicanerima. Svi njegovi konji imaju „velike“, „jake“ papire, preko kojih se, čak i do sedam decenija u nazad, mogu pratiti krvne linije. Za lipicanere, ovaj konjar smatra da su najlepši, ali i najposlušniji konji elegantnog izgleda i hoda, koji se mogu koristiti kako za rad tako i za parade, ali i za jahanje. I mađa svaki Rankov konj „zna Oče naš“, odnosno zna ko mu je gazda i kako se prema njemu treba odnositi, blage su naravi i druželjubivi.

- Imam pastuva iz linije Favori i zove se Kapriola. Ima skoro osam godina, što znači da je u najboljim je godima života i oplodnje. U skočnoj je kondiciji, dobro ga hranim i redovno teram Drugi pastuv ima četiri godine i on je iz konverzano linije, njega držim radi ukrštanja linija. Lepih je hodova i akcija. Takođe imam i ždrebnu kobilu lipicanerku, kako mi kažemo „Alatušu“ iz Karadorđeva, a imam i ždrebe koje ću prilikom žigosanja nazvati Teror, a trenutno ga zovem Petko jer je rođen na Svetu Petku, priča Ranko i dodaje: - Stari konjari su znali da je uz konje dobro imati i magare, tako da sam nedavno i ja nabavio mog vernog pratioca Tajsona od koga se ne razdvajam.

Danas, objašnjava nam ovaj zaljubljenik u konje, nije ni malo lako održavati „kraljevsku životinju“. Usled otuđenja od sopstvene tradicije, vrednost samih konja je opala, tako da je sama nabavka jeftinija od kasnijeg održavanja za šta treba izdvojiti minimalno 150 evra mesečno po konju.

- Konj mora dnevno da pojede tri do četiri kile zrnaste hrane, kukuruza, zobi, ječma, premiksa u granulama. Najbolja je zob je jer energetski jaka, a lako varljiva. Kukuruz brzo nabija masu i ako konji stoje duže, onda ga je bolje izbegavati. Takođe, potrebna je i bala sena dnevno, a potrebno je ostaviti seno

i noću, jer konji često i tada umeju da jedu. Tu treba dodati i opremu za konje, fijakere i sve to skupa nije ni malo jeftino, nastavlja priču Ranko i dodaje da je svoj fijaker star preko sedamdeset godina kupio u uglednog konjara u Požarevcu.

Etno kuća i škola jahanja

Da bi Sremcima pokazao šta Srem zaista jeste i kako su nekada njihovi stari na selima živeli i radili, Ranko je od nedavno krenuo i sa kompletnim uređenjem svog radinačkog imanja. Cilj mu je, kako ističe, da napravi etno kuću i školu jahanja, kako bi se u potpunosti mogao posvetiti svojim najvećim ljubavima: konjima i selu.

- Ljudi treba da shvate da život na selu nije samo seći u traktor pa u njivu, odlazak u seosku kafanu ili zabijanje u kuće čim padne prvi sneg. Život na selu je uvek bio mnogo više od toga i mislim da treba samo potsetiti starije kako je bilo u njihovo vreme i time ujedno pokazati mladima sve prednosti života na selu. Ljudi vole da vide lepo uređena sela, lepe konje, štale... Nije mi se desilo da prođem sokacima ili njivama, a da me neko ne zaustavi i ne pita bilo šta u vezi sa konjima. Na taj način bi mogla i sela da funkcionišu. Njihovim meštanim bilo bi lakše, a sasvim je realno i očekivano da bi se moglo nešto i zaraditi, objašnjava Ranko. - Mi uvek pričamo da umemo da napravimo dobru hranu i vino, ali ono što ne znamo to je da izreklamiramo i prodamo. A nema bolje reklame od povratka starom seljačkom duhu.

Do sada, uz pomoć prijatelja i veliko lično zalaganje, Ranko je uspeo da po starom receptu uredi gonak, da od stare rauš cigle ozida „dobaru“ u kojoj će, nada se, svojim gostima na tradicionalan način peći razne vrste mesa, a u toku je i izgradnja velike kapije, kao i dalje popločavanje dvorišta. Posla ima dosta, ali Ranko smatra da će cilj uz dosta odricanja ipak biti ostvaren.

- Paralelno sa ovim poslovima,

predstoji mi i dalje uređenje štale, spremišta za hranu, senjaka. Moj cilj nije da ovde napravim prostor za goste – turiste, nego i da pokrenem sportsko rehabilitaciono jahanje, u čemu očekujem i pomoć Ministarstva rada i socijalne politike koje se već duže vreme bavi organizovanjem i ove vrste rehabilitacijne i terapije za osobe sa invaliditetom kojih u Sremu i Sremskoj Mitrovici ima na žalost sve više. Za tako nešto potrebni su posebno istrenirani konji i upravo u tom segmentu i očekujem podršku Ministarstva. Naravno, do toga ima još dosta da se radi, ali je to moj krajnji cilj.

Borba se rasplamsava

U Velikim Radincima Ranko je za sada jedini konjar. Dobrih konjara zato ima u Bešenovu i posebno u Stejanovcima, kao i u Šašincima i Lačarku u kojem je osnovan i konjički klub čiji je naš domaćin član.

- Ljudi se od malih nogu uče svojim ljubavima. Tako je sa ljubavlju prema oranicama, ali i sa ljubavlju prema konjima. Te dve ljubavi su kod nas uvek išle ruku pod ruku i mislim da je krajnje vreme da se ponovo uhvate i krenu zajedno u susret novim izazovima. Sremska sela su se uvek poznavala po dobrim konjima, širokim sokacima i gostoljubivošću paora. Siromaštvo i trka sa novcem i vremenom doveli su sremački seljački duh i tradiciju na marginu, a ja sam siguran da je upravo to ono što nas je najviše pogodilo pa je i obnova starih vrednosti nužna stvar u procesu sveukupnog oporavka naših sela, smatra Ranko Popović i dodaje: - Mislim da će doći vreme da se konji i sa njima paori istinski vratiti našim selima. Da li će to biti kroz fijakere, jahanje, da li kroz etno kuće u kojima će celo selo moći da prodaje svoju hranu, piće ili suvenire, manje je važno. Ono što je bitno, to je da se borba za ponovno istinsko razumevanje sela rasplamsala i da, kao i sve velike istorijske bitke, neće proći bez konja i konjara.

S. Lapčević

Etno kuća u nastajanju: Pravi poslovi tek predstoje

Kontrola razvoja plamenjače i *Alternaria solani*

Najvažnije što proizvođači organskog paradajza treba da imaju na umu jeste da se plamenjača mora kontrolisati i suzbijati na nivou regiona i da svaki proizvođač mora da doprinese opštoj bezbednosti

Piše: **Dr Aleksandra R. Bulajić**
Poljoprivredni fakultet, Beograd – Zemun

Kontrola razvoja plamenjače u organski gajenom paradajzu zahteva pažljivo kombinovanje više mera kao što su:

a) Izbor varijeteta paradajza – koji se značajno razlikuju po osetljivosti prema plamenjači. Jedan od pristupa jeste gajenje varijeteta koji ranije sazrevaju i kraće plodonose, tako da usev može biti obran pre nego što razvoj plamenjače dostigne svoj vrhunac. Na tržištu postoje varijeteti za koje se navodi da su otporni na plamenjaču. Iako nije loše pokušati njihovo gajenje, treba imati na umu da ovi varijeteti najčešće samo kasnije postaju zaraženi, tako da samo njihovim gajenjem najčešće nije moguće dobiti potpuno zdrav usev. Osim toga, neki od deklariranih otpornih varijeteta, otporni su samo prema nekim formama i izolati *P. infestans* tako da će se ovi varijeteti paradajza različito ponašati u zavisnosti od toga koja forma patogena je prevalentna u datom području.

b) Zdrav start – nabavljati seme paradajza od pouzdanih i renomiranih kompanija i nikako ne ostavljati seme od netestiranih biljaka, naročito ukoliko je prethodne godine u tom usevu bilo pojave plamenjače. Treba ukloniti i uništiti sve samonikle biljke krompira i korove u okolini, jer mogu da posluže kao rezervoar inokuluma patogena.

c) Navodnjavanje – treba obavljati tako da se listovi održavaju suvim. Navodnjavanje treba obavljati u osnovi biljke i što ranije ujutru tako da se što više skratni period kada su listovi vlažni, jer to podstiče razvoj plamenjače. Primena malč folija doprinosi kontroli bolesti, jer smanjuje potrebu za prekomernim navodnjavanjem u isto vreme doprinoseći kontroli korova. Trebalo bi izbegavati da se biljke prekomerno pomeraju tarući listove međusobno, naročito dok su vlažni, jer to doprinosi lakšem rasejavanju spora i povećava verovatnoću razvoja plamenjače.

d) Sezonska dinamika – do razvoja plamenjače dolazi u periodu kada je vreme toplo i vlažno, uglavnom sredinom i krajem leta. Vetar raznosi spore i širi bolest koja veoma brzo može da zahvati ceo usev, naročito ukoliko se zadrži toplo i vlažno vreme.

e) Provetravanje – potrebno je biljke saditi na dovoljnom rastojanju tako da se obezbedi provetravanje i smanji vlažnost u usevu. Gajenje paradajza u zaštićenom prostoru, staklenicima i plastenicima trebalo bi ne samo da podrazumeva dobru ventilaciju, nego je neophodno obezbediti i da ne dolazi do prokišnjavanja ili kondenzacije i kapanja na biljke. Paradajz gajen u prostoru gde sa visine kaplje voda veoma lako podleže razvoju plamenjače.

f) Nadzor – redovno treba pregledati biljke u objektu na znake i simptome pojave plamenjače. Neophodno je uklanjati zaražene listove čim se uoče, a zaražen biljni materijal izneti iz objekta što pre i uništiti ga.

g) Primena fungicida – bakarni fungicid u obliku bordovske čorbe tradicionalno se koristi za tretiranje organski proizvedenog paradajza. Ovaj tretman može da zaštiti zdrave listove, ali ne može da izleči već obolele listove ili biljke. Zbog toga treba primenjivati bordovsku čorbu po određenoj dinamici preventivno, tretiranjem zdravih biljaka. Na taj način razvija se praksa koja se ne smatra dobrom u organskoj proizvodnji, tako da se u mnogim zemljama ne preporučuje primena tretmana na bazi bakra, kao način za borbu protiv plamenjače u organskom paradajzu.

h) Zaraženi plodovi – simptomi na plodovima mogu da se razviju nekoliko dana nakon zaraze, zbog čega se savetuje brza prodaja ili konzumacija plodova. Zaraženi plodovi nisu štetni za konzumaciju. Ukoliko na biljci koja je zaražena plamenjačom ima zelenih plodova, preporučuje se njihovo ubiranje i prerada (na primer, kiseljenje za turšiju ili na druge načine). Ukoliko se čeka da plodovi dostignu potrebnu zrelost to se najčešće završava time da budu zaraženi i da podlegnu procesima truleži.

i) Kompostiranje – lišće i stablo biljaka koje su zaražene plamenjačom mogu da se dodaju u gomilu koja se kompostira, jer patogen ne može da preživi proces kompostiranja biljnih ostataka. Ne kompostirati zaražene plodove, jer patogen može opstane u semenu tako da se razvija zajedno sa samoniklim biljkama sledećeg proleća i tako ulazi u sledeći usev. Zaražene plodove treba ili duboko zakopati (minimum na dubinu od 60 cm) ili uništiti spaljivanjem pri visokoj temperaturi.

Plamenjača je bolest koju je mogu-

Supstrat prema organskim zahtevima

Proizvodnja zdravog i odgovarajuća nega rasada paradajza najvažniji je korak u suzbijanju *A. solani*. Prilikom proizvodnje rasada najvažnije je koristiti odgovarajući supstrat za gajenje koji odgovara organskim zahtevima, ali u kojem nije dokazan prisutan patogen.

Slika 5. *Alternaria solani*: Koncentrične nekrotične pege na listu

će kontrolisati u organskom paradajzu, ali je neophodno da mere kontrole budu preventivne, proaktivne. U uslovima kada se bolest otme kontroli jedino što je moguće uraditi jeste ranija berba i uništavanje useva koji tada predstavlja opasnost za proizvodnju paradajza u celom području. Zbog velike količine inokuluma koji se stvara nije prihvatljivo da se takav usev napusti i ostavi bez preduzimanja odgovarajućih mera. Najvažnije što proizvođači organskog paradajza treba da imaju na umu jeste da se plamenjača mora kontrolisati i suzbijati na nivou regiona i da svaki proizvođač mora da doprinese opštoj bezbednosti.

Alternaria solani

Bolest koja se označava kao pegavost i prevremeno sušenje listova paradajza po mnogim autorima predstavlja ekonomski najznačajniju bolest paradajza. U povoljnim uslovima kada se mere kontrole ne primenjuju ili se ne primenjuju na pravi način dolazi do potpunog gubitka listova na biljkama, što naravno dovodi do velikog umanjenja prinosa. Prvi simptomi uočavaju se u vidu sitnih, tamnih nekrotičnih pega koje se obično prvo pojavljuju na starijim listovima i šire se nagore uporedo kako biljka postaje starija. Pege se uvećavaju, obično imaju koncentrične prstenove i izgled mete (slika 5), a često su okružene žučkastom zonom. Pege se javljaju i na stablu (slika 6). U slučaju jakih infekcija, *A. solani* može da dovede do prevremene defolijacije što slabi biljku, ali i izlaže plodove mogućim ožegotinama od sunca. Na stablu sejanaca mogu da se pojave krupne crne i ulegnute pege u nivou površine zemlje. Pojava pega praćena je delimičnom prstenastom nekrozom, koje je poznato i pod imenom trulež prizemnog dela stabla. Sejanca su oslabljeni i mogu potpuno da uginu kada je stablo prstenasto obuhvaćeno pegom.

Slika 6. *Alternaria solani*: Nekrotične pege na stablu

biljka izložena i sličnih faktora. U svakom slučaju, ovi varijeteti reaguju manjim intenzitetom bolesti u poređenju sa osetljivim genotipovima, dajući bolje efekte proizvodnje, naročito ukoliko su u gajene uslovima što bližim optimalnim.

Zdrav rasad važan u suzbijanju *A. solani*

Proizvodnja zdravog i odgovarajuća nega rasada paradajza najvažniji je korak u suzbijanju *A. solani*. Prilikom proizvodnje rasada najvažnije je koristiti odgovarajući supstrat za gajenje koji odgovara organskim zahtevima, ali u kojem nije dokazan prisutan patogen. Direktno korišćenje zemlje u proizvodnji rasada nije preporučljivo, jer zemlja može da sadrži spore fitopatogenih gljiva, seme korova i različite štetočine. Preporučuje se i korišćenje trejera sa krupnijim ćelijama tako da sejanca budu na malo većem rastojanju, omogućavajući bolje provetravanje, odnosno strujanje vazduha između biljčica. Provetravanje podstiče brže sušenje listova, što ometa razvoj bolesti. Posle rasejavanja, veoma je korisno primenjivati malč pokrivke (crne plastične, od sena, novinske hartije ili slično), jer to pomaže zaštiti biljaka od inokuluma koji bi mogao da dopre do listova zapljuskivanjem i odbijanjem vode od površine zemlje.

Pošto se *A. solani* održava u zemljištu plodored je veoma korisno oruđe u kontroli bolesti. Veoma je važno u ovom slučaju paradajz i sve pripadnike porodice Solanaceae posmatrati kao grupu i tako ih gajiti u plodoredu, a ne posmatrati pojedinačne biljke. Na primer, plodored između paradajza i krompira nije prihvatljiv, jer su pripadnici iste porodice osetljivi na iste patogene, uključujući i *A. solani*. Primena trogodišnjeg ili još bolje četvorogodišnjeg plodoreda s biljkama koje nepri pripadaju porodici Solanaceae omogućava da se smanji ili nestane inokulum iz zemljišta, zbog toga što dolazi do potpune dezintegracije zaraženih biljnih ostataka. Najpovoljnije biljke u plodoredu su strna žita, kukuruz ili različite mahunarke.

Dodavanje pravilno pripremljenog komposta dobrog kvaliteta poboljšava strukturu zemljišta, sposobnost zemljišta da zadrži vodu i hranljive elemente, a takođe podržava razvoj mikroorganizama koji doprinose biološkoj kontroli. Više istraživanja ilustruju da dodavanje i obogaćivanje zemljišta kompostom doprinosi kontroli bolesti prevremenog sušenja paradajza ali i drugih, a u isto vreme i direktno dovodi do povećanja prinosa zbog povećane količine hranljivih elemenata.

Prouzrokovač prevremenog sušenja paradajza *A. solani*, preživljava između useva u obliku micelije u zaraženim biljnim ostacima, tako da je od izuzetnog značaja njihovo uništavanje odmah nakon berbe. Uništavanje može da se obavli i primenom dubokog zaoravanja biljnih ostataka čime se postiže da se smanji nivo raspoloživih spora, koje obavljaju nove zaraze. Korove, naročito iz porodice Solanaceae, kao što su datara, fizalis i brojni drugi različiti korovi iz roda *Solanum* treba odmah ukloniti, jer mogu da posluže kao mesto za održavanje inokuluma. Samonikle biljke krompira i paradajza takođe mogu biti izvor inokuluma. Pored toga, sav pribor koji se koristi za zakidanje zaperaka ili izvođenje drugih agrotehničkih operacija mora biti detaljno i često dezinfikovano. Za to se mogu koristiti različita sredstva kao što su etanol ili vodonik-peroksid. Može da se koristi čak i natrijum-hipohlorit (komercijalna varijanta razređena 1:4), ali mora biti praćeno ispiranjem vodom. (*U idućem broju: Rano otkrivanje pojave bolesti pegavosti i prevremenog sušenja listova paradajza; Pepelnica paradajza*)

Preuzeto iz naučno-stručnog časopisa "Savremeni povrtar" (br. 48)

Preporuke za hemijsko proređivanje plodova sorti jabuke

Piše: Prof. dr Zoran Keserović,
Poljoprivredni fakultet Novi Sad

Od mnogih faktora zavisi da li će primenjeni tretmani hemijskog proređivanja ispuniti planirane ciljeve kada je reč o krupnoći i kvalitetu plodova i visini prinosa, te je definisanje programa proređivanja najbolje prepustiti stručnjacima

U tabeli 40 date su koncentracije preparata po grupama za pojedine sorte jabuke, koje treba da služe kao orijentacioni program proređivanja. Svaka godina je različita u pogledu vremenskih prilika u vreme obrazovanja rodni pupoljaka, cvetanja, oprašivanja i zamatanja plodova, kao i početnoj fazi porasta plodova. Osim koncentracije preparata neophodno je pravilno odrediti momenat tretiranja, broj tretmana i količinu vode. Od svih navedenih faktora zavisi da li će primenjeni tretmani hemijskog proređivanja ispuniti planirane ciljeve kada je reč o krupnoći i kvalitetu plodova i visini prinosa, te je definisanje programa proređivanja najbolje prepustiti stručnjacima.

Upotreba bioregulatora za kontrolu opadanja plodova pred berbu

Jedan od najvećih problema u proizvodnji jabuke, u godinama visokih prinosa, jeste opadanje plodova pre dostizanja odgovarajućeg stepena tehnološke zrelosti i predviđenog vremena berbe, što može da dovede do značajnih gubitaka prinosa (slike 51 i 52). Sorta jabuke ajdared je veoma podložna ovoj pojavi. Smatra se da je delovanje endogenog etilena glavni razlog za opadanje plodova. Toplo vreme pred berbu, suša, oštećenja lišća usled napada insekata ili bolesti podstiče opadanje. Danas su proizvođačima za kontrolu opadanja plodova dostupni preparati na bazi α -naftil-sirćetne kiseline (NAA) i amino-etoksiviniilglicina (AVG).

Našim proizvođačima su za kontrolu opadanja plodova dostupni preparati na bazi α -naftil-sirćetne kiseline (NAA). NAA se koristi u koncentracijama između 5 i 20 ppm aktivne materije i treba da se primeni pre nego što plodovi počnu značajno da opadaju. Manja čvrstina plodova i lošija skladišna sposobnost su moguća pojava ako su temperature visoke ili ako berba zakasni nakon tretmana sa NAA, dok se prosečna masa ploda

ne menja. NAA počinje da deluje 1-2 dana nakon primene.

Ako je proces već počeo, potrebno je oko 5 dana da se opadanje umanj. NAA je efektivna u trajanju 7-12 dana i poželjno je ponoviti aplikaciju kako bi se i nakon 10 dana pouzdano zaustavilo opadanje.

Ogled sa tretmanima za sprečavanje opadanja plodova sorte jabuke ajdared postavljen je 2011. godine u zasadu u blizini Novog Sada. Zasad je u periodu pune rodnosti, na podlozi MM106 i M9, sa razmakom sadnje 4,0x2,0 m.

Pod pretpostavkom da jedan tretman sa NAA nije dovoljan da zaustavi opadanje plodova pred berbu, kao i da Dirager koncentracije 6 ml/l može značajno da promeni kvalitet ploda, ako se tretman ponovi više puta, testirani su tretmani sa nižim koncentracijama NAA u rastvoru.

Niže koncentracije NAA primeniti više puta

Pretpostavljeno je da će niže koncentracije NAA primenjene više puta takođe dobro zaustaviti opadanje plodova, bez značajnog narušavanja kvaliteta plodova. Primenjeni su sledeći tretmani:

Dirager (NAA) 0,6 ml/l 21 dan p.p.v.b.

Dirager 0,6 ml/l 14 dana p.p.v.b.

Dirager 0,3 ml/l, prvo prskanje 21 dan p.p.v.b., drugo, ponovljeno prskanje istom koncentracijom preparata 14 dana p.p.v.b.

Dirager 0,3 ml/l, prvo prskanje 21 dan p.p.v.b., drugo 14 dana i treće 7 dana p.p.v.b., istom koncentracijom preparata.

Dirager 0,15 ml/l, prvo prskanje 21 dan p.p.v.b., drugo 14 dana i treće 7 dana p.p.v.b., istom koncentracijom preparata.

Netretirana kontrola

Navedene pretpostavke su u ogledu u potpunosti potvrđene. Iz tabele 41 vidi se da je najveći udeo opalih plodova (9,8%) bio zabele-

Tretman	Prosečna masa ploda (g)	Broj ubranih plodova	Uk. br. opalih plodova	Udeo opalih plodova (%)	Prinos (kg po stablu)
Dirager 0,6 ml/l (21 d)	193,5	196,6	16,4	7,5	38,0
Dirager 0,6 ml/l ml/l (14 d)	199,4	253,4	25,6	9,0	50,5
Dirager 0,3 ml/l (21 + 14 d)	200,9	236,4	16,2	6,2	47,5
Dirager 0,3 ml/l (21 + 14 + 7 d)	193,1	223,8	19,8	8,0	43,2
Dirager 0,15 ml/l (21 + 14 + 7 d)	197,1	253,0	21,0	7,6	49,9
KONTROLA	185,3	284,4	27,0	9,8	52,7

Tabela 41. Ukupan broj i procentualni udeo opalih plodova sorte jabuke ajdared, nakon tretmana za sprečavanje opadanja

Slika 52. Gubici prinosa usled opadanja plodova jabuke pred berbu mogu u pojedinim godinama biti i do 50%

žen u netretiranoj kontroli, a zatim u tretmanu sa 0,6 ml/l Dirager-a primenjenom 14 dana pre berbe (9,0%). Manje opalih plodova bilo je u svim ostalim tretmanima, gde je prvo prskanje obavljeno 21 dan pre berbe, što ukazuje na neophodnost pravovremenog početka primene NAA.

Rezultati primene tretmana

Na grafikonu 7 prikazana je dinamika opadanja plodova u zasadu jabuke sorte ajdared. Jasno se vidi da je najmanju efikasnost Dirager imao kada je primenjen 14 dana pre berbe, jer je značajan broj plodova opao još pre njegove primene (2,9%). Najbolji rezultat postignut je kada je NAA primenjena dva puta u koncentraciji 0,3 ml/l Diragera. Trostruka primena Diragera koncentracije 0,15 ml/l i 0,3 ml/l imale su približno isti efekat na sprečavanje opadanja plodova.

Primena NAA radi sprečavanja opadanja plodova sorte jabuke ajdared imala je za rezultat nešto manju čvrstinu

plodova u odnosu na netretiranu kontrolu, niže vrednosti skrobnog indeksa, veći sadržaj rastvorljive suve materije, i približno jednak

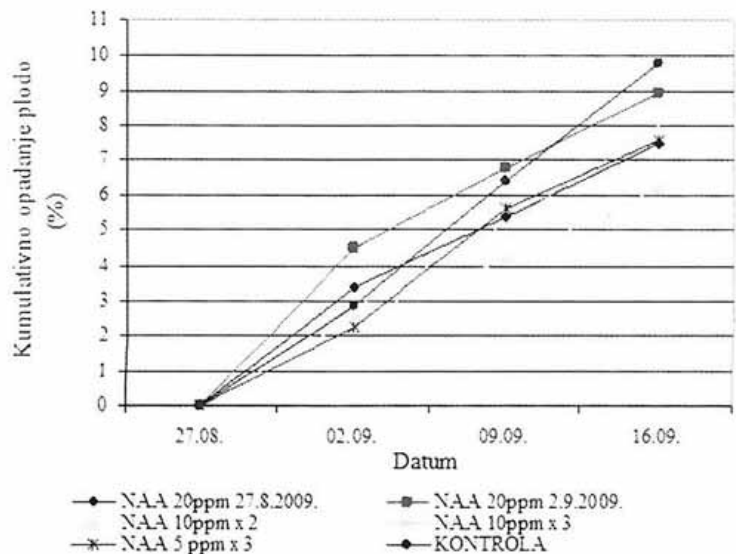
sadržaj ukupnih kiselina. Najmanji uticaj na čvrstinu ploda imali su tretmani sa najnižom koncentracijom Diragera (0,15 ml/l i 0,3 ml/l), bez obzira na to što su ponovljeni po tri puta, što potvrđuje pretpostavku ogleda. Smatra se da ovi tretmani ne narušavaju značajno kvalitet ploda i skladišnu sposobnost.

Sprečavanje opadanja plodova jabuke

Da bi NAA bila efikasna u sprečavanju opadanja plodova jabuke, neophodno je njenu primenu početi na vreme, čim prvi zdravi plodovi počnu da opadaju. NAA ima dejstvo u trajanju od dve sedmice, neophodno je nakon tog perioda tretman ponoviti kako bi se opadanje pouzdano zaustavilo do momenta berbe. Preporučuje se primena NAA u 2 ili 3 navrata, sve do berbe, sa koncentracijom 10 ppm aktivne materije, što odgovara 30 ml/hl Diragera. 7-10 dana nakon prvog tretmana, prskanje treba ponoviti, uz poštovanje karrence koja za NAA iznosi 7 dana. Po potrebi, u slučaju visokog intenziteta opadanja i da se opadanje ne umanj nakon prvog tretmana, koncentracija preparata može da se poveća do 20 ppm NAA (60 ml/hl Diragera). Primena 10 ppm NAA u dva ili tri navrata nije značajno uticala na promenu kvaliteta plodova, međutim, radi sigurnosti prinosa i kvaliteta, u vremenu sazrevanja treba redovno kontrolisati stanje zrelosti plodova odgovarajućim metodama. Jednaku efikasnost pokazala je primena NAA koncentracije 5 ppm (15 ml/hl Diragera).

(U idućem broju: Sprečavanje pojave rđaste prevlake i izduživanje plodova primenom biljnih regulatora rasta)

Iz udžbenika: "Integralna proizvodnja jabuke"

Grafikon 7. Kumulativno opadanje plodova u periodu 28 dana pre planiranog vremena berbe

Slika 51. Opali plodovi jabuke sorte ajdared

SREMSKA MITROVICA

Ostvarene jake infekcije *V. inaequalis*

Na teritoriji RC Sremska Mitrovica, na lokalitetu Kukujevci, stvoreni su uslovi za ostvarenje infekcije srednjeg i jakog intenziteta.

Početak vlaženja beleži se 16.04. u 20 sati vlaženje lista sa nekoliko kratkotrajnih prekida (3-5 sati), uz veoma visoku relativnu vlagu i do 100% trajalo je sve do 19.04. u 12 sati ostvarena INFEKCIJA JAKOG INTENZITETA. Dužina vlaženja je bila 64 sata a srednja dnevna temperatura u tom periodu 9,3°C. Ponovno vlaženje lista počinje 19.04.2014. u 18 sati i kontinuirano traje do 20.04. u 11.00 sati pri čemu je ostvarena INFEKCIJA SREDNJEG INTENZITETA. Dužina vlaženja lista bila je 17 sati sa srednjom dnevnom temperaturom od 9°C. Na lokalitetu Divoš početak vlaženja lista (ukupno 40 sati) beleži se 16.04.2014 u 19.00 sati i traje sve do 18.04. u 11.00 sati pri sredn-

joj dnevnoj temperaturi od 8,9°C. Ostvarena INFEKCIJA JAKOG INTENZITETA. 19.04.

U 19.00 počinje vlaženje lista i traje sve do 20.04.2014 u 11.00 sati, srednja dnevna temperatura je bila 11,2°C ostvarena INFEKCIJA SREDNJEG INTENZITETA.

Preporučuje se proizvođačima da urade kurativni tretman (ponedeljak) sa preparatima na bazi aktivne materije difenokonazol preparati (SCOREE u konc. 0,04%, SCOOTER, SEKVENCA...) preparat ima povratno delovanje do 72 sata u ovoj koncentraciji (obzirom da je proizvođačima preporučeno preventivni tretman 14.04.) difenokonazolu dodati i preventivni preparat na bazi aktivne materije mancogal ili ditianon.

Kruškina buva

U zasadima krušaka u zavisnosti od prethodno sprovedenih mera zaš-

tite u cilju suzbijanja kruškine buve, kao i prošlogodišnjeg potencijala, imamo različit nivo populacije kao i različite stadijume u razvoju štetočine.

U zasadima gde su mere zaštite bile restriktivnije, imamo visok nivo svih razvojnih faza (slika 1).

Index napada (očitanje vršeno 11.04.) starijih i mlađih larvenih stadijuma kreće se od 30,28 pa do 85%.

Stepen dani 15.04.2014. računajući od 01.01. bili su na nivou od 564,53.

11.04.2014. imali smo 530,22 cdd i tada smo pregledom uočili i prva ne skeletirana imaga letnje generacije.

U ovom momentu imamo prisutnu i zimsku formu koja još polaže jaja, sa indeksom napada 8,33%.

Preporučuje se proizvođačima tamo gde imamo najveći broj mlađih larvi urade tretman insekticidom:

- a.m. abamektin preparati (Kraft 1,8 EW, Abastate, Vertimec 018 EC...) u koncent. 0,15% + EOS 0,3 ili Letol EC u kon. 0,25%

- a.m. hloramtranilipol + abamektin preparat Voliam targo u konc. 0,1% uz dodatak mineralnog ulja

U zasadima gde je uglavnom prisutna populacija starijih larvenih stupnjeva preporučuje se upotreba:

- a.m. fenoksikarb preparat Insegar 25 WG u kon. 0,12% koji sprečava imaginaciju štetočine.

Ukoliko imamo i pojavu medne rose insekticidu dodati i okvašivač Sylwet L77 u konc. 0,03%.

Za suzbijanje imaga u ovom momentu izbegavati upotrebu piretroida zbog nepovoljnog delovanja na predatore.

Larve kruškine buve

Zaštita jabuke od pepelnice i čađave krastavosti

Jabuka-sorta Ajdared je u fenofazi precvetavanja po BBCH skali 69 - kraj cvetanja sve latice opale.

Zlatni delišes je po BBCH skali u fenofazi 67 - cvetovi venu - većina cvetova opada pa do fenofaze 69 - sve latice opale.

U zasadima jabuke, naročito na pojedinim sortama (ajdared) uočeno je prisustvo primarnih zaraza gljivicom *Podosphaera leucotricha* (pepelnica jabuke). Gljiva prezimljiva kao micelija u zaraženim pupoljcima u proleće, klijanjem micelije javljaju se tzv. beli mladari a kasnije stvaranjem konidija na konidioforama vrše se sekundarne infekcije na novoformiranim biljnim delovima.

Pregledom peritecija 09.04. ustanovili smo zrelost od 79%.

Narednih dana očekuju se padavine, tako da se preporučuje preventivni tretman u cilju zaštite od *Venturiae inaequalis*.

Primeniti neke od sledećih preparata:

- a.m. mancozeb Mancogal 80, Prevent 80-WP, Pencozeb WG u konc. 0,3%

- a.m. dodin Syllit 400 SC u konc. 0,15%

- a.m. ditianon Delan 700WG u kon. 0,07-0,1%

Za suzbijanje pepelnice preporučuje se primena preparata na bazi elementarnog sumpora (ne u kombinaciji sa dodinom) ili primena fungicida sa sistemskim mehanizmom delovanja, obzirom na fenofazu i intenzivni porast lisne mase.

Od sistemskih preparat može se primeniti:

- a.m. penkonazol preparat Topas 100 EC u konc. 0,04%

Jabuka-sorta Ajdared je u fenofazi precvetavanja

RUMA

Širenje bolesti na pšenici, tretman

Na terenu RC Ruma u pojedinim usevima pšenice uočava se značajnije širenje bolesti, pre svega lisne rđe (*Puccinia recondita*), ali i pepelnice (*Erysiphe graminis*) i sive pegavosti lista (*Septoria tritici*). Na oglednoj parceli RC Ruma (Ruma-Fišer) pšenica se nalazi u fenofazi 32-33 BBCH (drugo kolence najmanje 2 cm iznad prvog, do treće kolence najmanje 2 cm iznad drugog).

Redovnim vizuelnim pregledima na posmatranim sortama (Pobeda, Simonida, NS 40 S, Nikol) registruje se napredovanje infekcije u odnosu

na prethodne preglede (na listove iznad prvog i drugog kolence).

Siva pegavost lista (*Septoria tritici*) - indeks napada 21,25%.

Simptomi su uglavnom prisutni na listu prvog kolence, ali se uočavaju i na prvom listu iznad drugog kolence (dostignut epidemiološki prag).

Pepelnica (*Erysiphe graminis*) - indeks napada 5%.

Simptomi su u značajnijoj meri prisutni na donjem delu stabla.

Uočavaju se sporadično na listu prvog kolence, kao i na prvom listu iznad drugog kolence.

Lisna rđa (*Puccinia recondita*) - indeks napada 2,5%.

Simptomi se uočavaju sporadično, ali se šire i do prvog lista iznad drugog kolence. Na pojedinim sortama (NS Desetka) se uočavaju u većoj meri i šire se ka vršnim listovima.

Pošto je uočeno širenje infekcije ka gornjim listovima, proizvođačima se preporučuje pregled useva i utvrđivanje nivoa prisustva bolesti (naročito rđe), čak i na parcelama koje su već tretirane. Ukoliko se uoči da se simptomi lisne rđe šire na listove iznad prvog kolence, a sive pegavosti na listove iznad drugog kolence, obavezno sprovesti zaštitu nekim od sledećih fungicida:

- Amistar Extra (azoksistrobin + ciprokonazol) 0,5-0,75 l/ha,
- Acanto plus (pikoksistrobin + ciprokonazol) 0,6 l/ha,
- Antre plus (tebukonazol + tiofanat-metil) 1,5 l/ha,
- Artea (propikonazol + ciprokonazol) 0,5 l/ha.

Lisna rđa pšenice

Pepelnica pšenice

Siva pegavost pšenice

Biljni svet u punom razvoju

Ma^M je mesec punog pravog proleća, mesec cveća i bujanja vegetacije. Nije slučajno da ga je naš narod zvao još carski, cvetni, cvetnik i cvetalj. Ovaj mesec je dobio ime iz mitologije, odnosno u čast starorimske boginje Maje, koja je bila majka Merkura i žena Vulkanova. Maja se slavila u vezi sa poljoprivredom, prirodom i prolećnim novim životom. U njenu čast priređivane su razne svečanosti. Međutim, klimatske statistike govore da je ovaj mesec nekada znao itekako neprijatno iznenaditi hladnoćom, a u brdsko-planinskim krajevima zna čak i sneg zabeliti. Poljoprivredni stručnjaci tvrde da ni visoke temperature u maju ne donose radost. Jer, visoke temperature vazduha i zemljišta pogoduju razvoju bolesti i štetočina.

Početak maja biljni svet je u punom razvoju, pogotovu u voćarstvu gde se zameću mladi plodovi, pa majske vrućine mogu naneti ozbiljne štete. Uz visoke temperature obično ide i manjak padavina što skupa ne pogoduje poljoprivrednim usevima.

Najbolje bi bilo kada bi se u maju vremenske prilike „držale“ klimatskih proseka. Maj na našim geografskim širinama donosi 50-tak i više sati sunčanog vremena, više nego što je to slučaj sa aprilom. Ukupna količina sati sunčanog vremena veća je za 20 do 30 odsto. Zahvaljujući tim činjenicama, srednja mesečna temperatura vazduha je za četiri do pet stepeni Celzijusa više nego u aprilu. Iako je oblačnost u maju manja nego u aprilu, kiše su češće i jače, pa je ukupna mesečna količina padavina veća. Često ih prati grmljavina, a moguća je pojava i olujnog nevremena.

U polju: Poslednji setveni radovi

Početak maja završava se setva kukuruza i kasnih jarih useva. U brdsko-planinskim krajevima setva počinje kasnije pa se i završava dve-tri nedelje posle rokova koji se smatraju optimalnim za ravničarske krajeve. Ukoliko je kukuruz, a i drugi jari usevi, sejan bez precizne sejanice, sada se proređuje na potreban broj biljaka. Ako su usevi bleđi i zaostaju u razvoju, mogu se u maju prehraniti. Jara strna žita, ako su jako zakorovljena, prskaju se herbicidima, a ako su slabog rasta, prihranjuju se mineralnim đubricima. Suncokret i soja prihranjuju se i međusobno kultiviraju (praše). Najbolje je ako se obe te radnje spoje u jednu pomoću kultivatora. Prihranjuju se livade i pašnjaci.

U drugoj polovini maja kose se prvi usevi namenjeni za ishranu stoke – krmni kelj, mešavine grahorica i žitarice, ozimog graška i žitarica, travne i travno-detelinske smeše, crvene deteline i lucerke. Vreme kosidbe je kada su biljke u fazi cvetanja ili pred samo cvetanje jer im je hranljiva vrednost tada najpovoljnija. Maj se inače naziva cvetnim mesecom.

U povrtnjaku: Posla preko glave

Maj bi mogao da se nazove mesecom sadnje koja, ako to uslovi dozvole, može da počne već krajem

paprika, lubenice, srednje rane kupusnjače. Krastavac – najčešće za preradu, kornišoni, zatim tikvice, dinje i lubenice mogu da se proizvode i direktnom setvom na otvorenom polju ako je zemljište zagrijano na oko 16 stepeni Celzijusa. U maju se sije i bamija. Prihranjuju se, okopavaju i štite od bolesti i štetočina paprike i paradajz – pre punog cvetanja, iz direktne setve, te lukovi, boranija i pasulj. Za berbu prištiže rani grašak, srebrenjak, zimski luk, letnja rotkva, spanać, rotkvice, salata. Početak je setve za uzgoj rasada kupusnjača za kasnu proizvodnju.

U staji: Stoka na pašnjaku

Sva stoka počinje da se hrani zelenom hranom pri čemu se mora voditi računa da ne dođe do nadimanja. Nadutost kod životinja nastaje usled naglog i prekomernog nakupljanja gasova u buragu. Oboljenje najčešće prouzrokuje zelena ili hrana koja lako previre. Iskusni stočari znaju da u ishrani životinja treba izbegavati rosnu travu, uvelu i vlažnu detelinu ili travu koja je nekoliko sati pokošena stajala na gomili. Uprkos tog saznanja ipak je u maju često nadimanje goveda i ovaca kada se stoka naglo počinje hraniti zelenom hranom. Nadutost, svaki stočar mora da zna, valja što hitnije lečiti, jer naduta životinja vrlo brzo ugušne usled ugušenja. Najjednostavniji postupak za spašavanje ugroženih životinja je masaža obe slabine gužvama slame. Za vreme masaže prednji deo tela

životinje treba da je uzdignut, jer se tako omogućava lakše izlaženje gasova iz buraga. Korisno je i polivanje slabina hladnom vodom i stavljanje ledenih obloga. Praktikuju se i razni načini izazivanja povraćanja. Ako svi postupci ostanu bezuspešni, preporučuje se probadanje buraga. To se čini na najizbočenijem mestu leve slabine posebnim šiljkom koji se naziva trokar, uz sredinu između poslednjeg rebra, kuka i lednih pršljenova. Šiljak trokara prilikom uboda treba da je uperen prema laktu prednje desne noge. Mesto uboda prethodno se mora ošišati i očistiti alkoholom. Ukoliko gasovi izlaze suviše naglo, njihov tok može se regulisati stavljanjem prsta na otvor trokara. Ovo je veoma važno učiniti jer ako se dozvoli naglo izlaženje gasova, nastaje poremećaj u radu srca i životinja se može onesvestiti.

Pri davanju zelene deteline, ili nešto kasnije, stoku poжити. Preporučljivo je da se mladoj ždrebadi uz pašu doda i nešto zobi. Mlada goveda, ostali podmladak i rasplodna grla, treba što više da budu na pašnjaku.

U voćnjaku i vinogradu: Obrada zemljišta

Nastavlja se obrada zemljišta u voćnjacima, matičnjacima, rastilima i semeništima. Između redova treba obaviti drugu plitku obradu zemljišta, a u redu drugo prašenje. Krajem meseca obaviti i treću plitku obradu zemljišta između redova. Proređuju se plodovi voćaka. Uklanjaju se suvišni mladari u mladim zasadima u cilju formiranja uzgoj-

nih oblika. Obavlja se kalenjenje očenjem na budni pupoljak. Zaoravaju se biljke za zelenišno đubrenje. Beru se plodovi raznih sorata jagoda i trešanja. Ukoliko gajite maline, u maju vas čekaju brojni poslovi: zaštita od bolesti i štetočina (pre i posle cvetanja), drugo prihranjivanje azotnim đubrivima, plitka površinska obrada, unošenje pčelinjih društava u zasade radi boljeg oprašivanja i njihovo iznošenje tamo gde je cvetanje završeno, nega mladih zasada, iznošenje sejanaca iz staklenika i sadnja u selekcijskom polju, postavljanje pomoćnih nasloni za sortu „miker“ i zelena rezidba.

U ovom mesecu počinje se sa tretiranjem vinove loze protiv plamenjače i to sredstvima na bazi bakra, karbonata ili fungicida koji su dali odličan rezultat (mikal, ridomil).

U vrtu i na okućnici: Košenje jednom nedeljno

Održavanju travnjaka u maju mora se posvetiti posebna pažnja. Nastaviti sa košenjem, češće kositi i smanjivati visinu košenja, ako je potrebno, kako se leto bliži, na letnji nivo košenja. Sa košenjem jednom nedeljno započinje se u maju. Od svih sezona, ovo je najbolje vreme za primenu standardnih ili hormonskih herbicida ili peska za travnjak. Treba obratiti pažnju na primenu herbicida, trava treba da je suva, zemljište vlažno i lepo vreme. Ako je suša, ili se pak ona očekuje, navodnjavati travnjak orošavanjem (sa rasprskivačem). Vreme je za okopavanje biljaka u vrtu. Ako je vreme toplo, početi zalivanje. Krajnje je vreme za setvu letnog cveća, ako to nije učinjeno u aprilu.

U drugoj polovini maja nema više opasnosti od mrazeva, pa se na otvorenom mogu saditi sve vrste letnjeg cveća. Na ružama treba rezati izboje. Vrt redovno zalivati, naročito grmlje i drveće posađeno tokom iste godine. Ukoliko sakupljate lekovito bilje, ima ga u izobilju. U maju se sakupljaju: hrastov lišaj, podbel, glog, trn, ljubičica, jagorčevina, božur, bokvica, bunika, gorocvet, đurđevak, kamilica, kopriva, digitalis, matičnjak, majčina dušica, lipa, rastavić, žalfija...

VREMENSKA PROGNOZA ZA MAJ

Toplo i suvo proleće

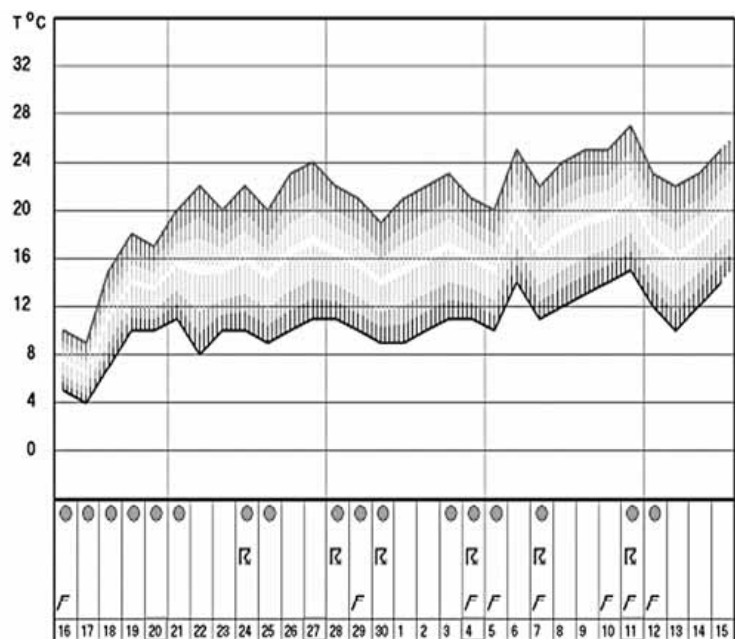
Prema prognozi Republičkog hidrometeorološkog zavoda Srbije, srednja minimalna temperatura vazduha u maju imaće vrednosti iznad višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 1.2°S u odnosu na višegodišnji prosek.

U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost majske srednje minimalne temperature vazduha od 14.2°S. Srednja maksimalna temperatura vazduha u maju biće iznad višegodišnjeg proseka,

aprila. Sade se krastavci, paradajz, sa vrednostima u proseku višim za oko 1.7°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom maja biće oko 25.7°S. Srednja količina padavina tokom maja biće ispod višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 9 mm u odnosu na višegodišnji prosek.

U Beogradu i široj okolini srednja majska količina padavina iznosiće oko 41 mm.

Prognoza vremena do 15. maja

ГРМЉАВИНА ○КИША ■МАГЛА □СНЕГ F ВЕТАР - МАКСИМАЛНА ТЕМП. - МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 14. do 17. aprila 2014. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Rast cene pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama

Na nelikvidnim i malim tržištima kao što je naše, tražnja je po pravilu onaj faktor koji pretežno utiče na opštu sliku čitavog tržišta. Protekle nedelje tražnja je bila veoma pasivna i to je osnovni razlog što je promet koji je iznosio 677,72 tone robe čak duplo manji u protekloj u odnosu na prethodnu nedelju. Tražnja je pasivna jer je izvozna tražnja mala. Izvozna tražnja je mala jer su cene na domaćem tržištu nekonkurentne za inokupce kada se ukalkulišu svi dodatni troškovi koji prate ukupnu kalku-

laciju izvozne cene. To je uglavnom scenario koji se odigrao u nedelji za nama na srpskom tržištu žitarica. Finansijska vrednost prometa je iznosila 14.876.248 dinara, što je manje u odnosu na prethodnu nedelju za 49,74%.

Cena pšenice je na novom sezonskom maksimumu koji od ove nedelje iznosi 22,00 din/kg bez PDV. Dostizanje novog cenovnog rekorda postala je učestala konstatacija nekoliko poslednjih nedeljnih izveštaja sa berze, što stvara utisak o veoma izraženom trendu rasta.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/ KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2013.	379,72	19,47-19,69	379,72	19,47-19,69	+1,30%
Kukuruz, vlaga do 15%	50	19,03	50	19,03	-
Pšenica, rod 2013.	175	23,65-24,20	125	23,65-24,20	+3,68%
Suncokretova sačma, 33%	123	28,20-28,80	123	28,20-28,80	-

Međutim, kada se u analizu uzme duži vremenski period, realni pokazatelji ovaj utisak u velikoj meri relativizuju. Konkretno, cena pšenice je u periodu od poslednjih pet meseci, sa vrednosti od 20,00 din/kg, došla na nivo od 22,00 din/kg, što je rast od 10%. Za jedan tako relativno dug vremenski period ovaj rast i nije tako spektakularan, pa je ipak najpreciznija konstatacija o dešavanjima na ovom tržištu da je ono uz sporadične uspone i padove, relativno stabilno sa tendencijom blagog rasta cene. Prosečna cena trgova-

nja ovom robom protekle nedelje je iznosila 23,76 din/kg (21,60 bez PDV), što je za 3,68 % veća cena od proseka cene iz prethodne nedelje.

Kukuruz je roba od koje se u ovom periodu očekuje najintenzivnije trgovanje. Trenutno taj očekivani intenzitet na ovom tržištu je izostao. Kada se sklope povoljne okolnosti da se izvoznici ponovo aktivnije uključe u trgovanje i promet će biti veći. Rast cene kukuruza u nedelji za nama je iznosio 1,30% u odnosu na prethodnu nedelju, a postignuta je prosečna cena trgo-

vanja od 19,56 din/kg (17,78 bez PDV). Tržišna nesigurnost prouzrokovana situacijom u Ukrajini, trećim svetskim izvoznikom kukuruza i najave o mogućim manjim setvenim površinama u SAD inače najvećem svetskom izvozniku ove robe, moglo bi da dovede u narednom periodu do pomeranja cene na svetskim berzama.

Još jedna roba je bila predmet trgovanja na novosadskoj berzi. To je suncokretova sačma sa 33% proteina koja se prodavala po ceni od 28,69 din/kg (23,91 bez PDV).

PRODEX

Još jedna, doduše nepotpuna, radna nedelja na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu, sa prometom od jedva preko 600 tona. Cene soje miruje, tako da uz već po pravilu veoma živo tržište kukuruza, ovu nedelju karakterišu rast cene pšenice i suncokretove sačme.

Suncokretova sačma je poskupela za jedan i po dinar po kilogramu, što znači da danas za jedan kilogram "tridesetrotroje", treba izdvojiti 24,00 din/kg, bez PDV-a, dok je prosečna cena pšenice danas 21,66 din/kg, bez PDV-a, uz napomenu da su se pojedinačne berzanske transakcije zaključivale i po 22,00 din/kg, bez PDV-a

Tržište kukuruza ponovo dominira u strukturi prometa, kako po obimu prometa, tako i po cenovnim oscilacijama. Nedelja je počela sa cenom od 17,50 din/kg, bez PDV-a, da bi danas, nakon kontinuiranog rasta, ista dostigla nivo od 17,90 din/kg.

Rast cena pomenutih artikala, u odnosu na prošli petak, omogućili su dalji rast indeksne vrednosti PRODEX-a, na nedeljnom nivou. Ovaj indeks danas beleži vrednost od 224,05 indeksnih poena, što je za 1,77 indeksnih poena više, u odnosu na kraj prošle nedelje. To je ujedno i novi rekord indeksne vrednosti ovog pokazatelja posmatrano od juna prošle godine.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP MART 2014.

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	242.59 \$/t	249.35 \$/t	257.80 \$/t	252.80 \$/t	-
Kukuruz	196.21 \$/t	198.02 \$/t	198.26 \$/t	195.82 \$/t	-

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
188.10 EUR/t (futures maj 14)	168.68 EUR/t (futures maj 14)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
218.50 EUR/t (futures maj 14)	189.50 EUR/t (futures jun 14)

U odnosu na prethodnu nedelju u Budimpešti je došlo do pada cene pšenice sa majskom isporukom za 0,71%, dok je kukuruz sa, takođe majskom isporukom jeftiniji za 1,26%. Cena pšenice sa majskom isporukom je u Parizu skočila za 4,92%, dok je junski fjučers na kukuruz u Parizu poskupeo za 0,66%.

Vrednosti pšenice su u toku prve polovine nedelje konstantno rasle, a glavni uzroci ovakvog trenda kretanja hlebnog žita su sada već svakodnevni nemiri u Ukrajini, kao i nastavak suvog vremena u crnomorskom regionu, a što se tiče SAD-a, takođe je uzrok rasta cene hlad-

no vreme koje vrlo lako može da ošteti useve. USDA je objavio da je samo 34% useva u dobrom/veoma dobrom stanju u poređenju sa 62% u istom periodu prošle godine.

Trend cene kukuruza u protekloj nedelji bio je mešovit. USDA je obnovio procene izvoza

povećanjem za 3.2 miliona tona, na nivo od 44.5 miliona tona.

U odnosu na kraj prošle nedelje cena majskog fjučersa na kukuruz u Čikagu pala je za 0.76%, dok je cena fjučersa na pšenicu skočila za 3,90%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno nov 13	537.57 \$/t	542.42 \$/t	551.61 \$/t	558.00 \$/t	-
Sojina sačma okt 13	472.90 \$/t	479.10 \$/t	487.40 \$/t	491.00 \$/t	-

Cena soje je nastavila svoj rast ka najvišem nivou u poslednjih deset meseci, nakon što je izveštaj pokazao rekordnu potrošnju američkih prerađivača, a što je povećalo zabrinutost

će zalihe SAD-a biti dodatno smanjenje. Od početka godine soja je poskupela za 17%. U meseu aprilu je prerađeno najviše soje, što se tiče datog meseca, još od 1998. godine.

Vrednost fjučersa na soju u Čikagu je u odnosu na kraj prošle nedelje u porastu za 2,47%, dok je cena fjučersa na sojinu sačmu veća za 2,40%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivjovic@limagrain.com
www.limagrain.rs

SOT • U POSETI GAZDINSTVU MILENKA MENĐANA, POLJOPROVREDNIKA I STOČARA

Prinučeni na "svaštarenje"

- Situacija u poljoprivredi je teška, pa sam zato i morao da se opredelim da „svaštarim“, jer inače drugačije ne bih mogao da opstanem. Mislim da se sada mnogo teže živi od ovog posla nego što je to bilo nekada – kaže Milenko

Poljoprivrednik **Milenko Menđan** iz Sota ima 36 godina i ovim poslom je počeo da se bavi čim je završio osnovnu školu. Zajedno sa svojim rođenim bratom **Zoranom** obrađuje oko 45 jutara zemlje, od čega je u njihovom vlasništvu četvrtina od toga.

- Nešto od te zemlje smo nasledili od našeg oca, a nešto smo i sami vremenom dokupili. Brat i ja ne živimo u istoj kući, ali zajedno radimo zemlju. Dobro funkcionišemo zajedno, nemamo neku posebnu podelu posla, nego radi ko šta stigne. Gajimo standardne poljoprivredne kulture: kukuruz, suncokret, pšenicu, detelinu i soju. Držimo svinje,

ovce i goveda koje uglavnom prodajemo. Trenutno imamo 20 ovaca i 15 jaganjaca, pet bikova, jednu kravu i jedno tele. Goveda prodajemo, cena nije nešto velika, ali može nekako od toga da se živi, napravimo računicu tako da na kraju uspemo i da zaradimo koji dinar. Svinje uglavnom hranimo samo za naše potrebe jer je njihova cena nestabilna i ne isplati se da se prodaju. Situacija u poljoprivredi je teška, pa sam zato i morao da se opredelim da tako „svaštarim“, jer inače drugačije ne bih mogao da opstanem. Mislim da se sada mnogo teže živi od ovog posla nego što je to bilo nekada. Vidim to na primeru svog

Milenko Menđan iz Sota

Redovni poslovi u štali

oca, koji je sam bez ičije pomoći obrađivao zemlju. Kad je umro imao je maksimum zemlje, tovio je uvek četiri-pet junadi, imao je par bravaca, prasica, krmaču i jednu ili dve krave. Od toga je toliko zaradio da je sam uspeo da napravi novu kuću, da kupi još jednu u kojoj ja sad živim i još desetak jutara zemlje. Brat i ja radimo sada tri puta više, ali nema šanse da uradimo

Jaganjci čekaju hranu

tako nešto što je on uspeo – priča Milenko Menđan, poljoprivrednik iz Sota, dodajući da od banaka nikada nije uzimao nikakve kredite, jer misli da nije dobro nikome ko mora da se zadužuje.

Milenko ima dvoje dece, sina od osam i kćerku koja ima četiri godine. Kaže da - iako mu je sin još mali - vidi na njemu da je već zainteresovan za poljoprivredne radove i dodaje:

- Ne znam šta bih mu savetovao kad poraste, da li da ostane samo

na zemlji ili da se bavi još nečim. Mislim da je ovo velika obaveza, jer se svaki dan mora raditi 10 do 12 sati. Nisu tu samo poslovi na njivi, nego se dosta i oko stoke mora raditi. Nema godišnjeg, ni bolovanja, a ni na more ne možemo otići pošto nemamo kome da ostavimo stoku. Zato, ako moj sin bude hteo jednog dana da nastavi ovaj posao, preporučio bi mu da radi samo zemlju, ono što mu ostane od mene, ali uz to da obavezno radi i neki drugi posao.

S. M. – M. M.

• KRABAS • KARMAS • KITTY •
• KREBS • KONSENS • KORIMBOS •

Sigurnost pre svega!

- Odlični u intenzivnoj proizvodnji
- Dugo ostaju zeleni - stay green osobina
- Povećan broj redova zrna na klipju
- Tolerantni na sušu
- Duboko usađeno zrno
- Pogodni za gajenje na svim tipovima zemljišta
- Brzo otpuštaju vlagu

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

